

Bruselj, 20.10.2014
COM(2014) 646 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o napredku Turčije pri izpolnjevanju zahtev iz načrta za liberalizacijo vizumskega režima

1. UVOD

Dne 21. junija 2012, ko so turški organi parafirali besedilo sporazuma med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu, o katerem so se z Evropsko komisijo pogajali od leta 2005, je Svet Evropske unije sprejel sklepe, v katerih je Evropsko komisijo pozval, naj „hkrati s podpisom sporazuma o ponovnem sprejemu med Turčijo in EU sprejme tudi ukrepe za postopno in dolgoročno liberalizacijo vizumskega režima“. Ta pristop je Komisiji priporočil tudi Evropski parlament v resoluciji z dne 18. aprila 2013 o poročilu o napredku Turčije za leto 2012.

Sporazum med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu je bil podpisan 16. decembra 2013. Sočasno pa sta EU in Turčija začeli tudi dialog o liberalizaciji vizumskega režima. Namen tega dialoga je postopna odprava vizumske zahteve za turške državljane, ki potujejo v schengensko območje na kratek obisk.

Medtem ko dialog poteka, Evropska komisija preučuje zadevno turško zakonodajo in upravne prakse, in sicer na podlagi „Načrta približevanja brezvizumskemu režimu s Turčijo“, ki ga je Komisija pripravila v tesnem posvetovanju z zadevnimi strokovnjaki iz držav članic EU. V načrtu so predstavljena merila, ki jih bo Komisija uporabila za odločitev, ali in kdaj bo primerno Svetu in Evropskemu parlamentu predlagati, naj se s spremembo Uredbe (ES) št. 539/2001 odpravi vizumska zahteva, ki trenutno velja za turške državljane.

Zahteve v načrtu so združene v pet sklopov: varnost dokumentov, upravljanje migracij, javni red in varnost, temeljne pravice in ponovni sprejem nezakonitih migrantov.

Komisija bo Svetu in Evropskemu parlamentu redno poročala o napredku Turčije pri izpolnjevanju zahtev iz načrta. Turški organi bodo lahko ta poročila uporabljali tudi kot smernice glede določenih področij, ki jih je treba obravnavati. Komisija je za pripravo tega prvega poročila med 16. marcem in 20. junijem 2014 večkrat obiskala Turčijo, da bi zbrala informacije o zakonodaji in postopkih na področjih, zajetih z načrtom. Komisiji so pomagali delegacija EU v Turčiji ter strokovnjaki iz držav članic EU in zadevnih agencij EU (Frontex, Europol, EASO).

To poročilo obravnava stanje in napredek na podlagi vsakega merila ter vsebuje oceno Komisije glede tega, ali Turčija izpolnjuje zahteve iz načrta.

Ocene napredka pri posameznih merilih so naslednje:

- „*zahteva izpolnjena*“;
- „*skoraj izpolnjena*“ (tj. potrebnega je le še nekaj dela, da bi bila zahteva v celoti izpolnjena);
- „*delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek*“ (tj. potrebnega je še veliko dela, vendar so turški organi dosegli pomembne rezultate in opravili precejšnje delo, dosednji razvoj dogodkov pa je spodbuden);
- „*le delno izpolnjena*“ (tj. potrebnega je še veliko dela za izpolnitev zahtev iz merila, opažen ni bil nikakršen poseben pozitiven razvoj dogodkov za izpolnitev teh zahtev);
- „*zahteva ni izpolnjena*“ (tj. Turčija je daleč od izpolnjevanja tega merila).

Na vseh področjih, na katerih Komisija ocenjuje, da zahteve iz merila še niso v celoti izpolnjene, so v poročilu zagotovljeni nekateri predlogi za ukrepe, ki bi lahko po mnenju Komisije pomagali odpraviti opredeljene pomanjkljivosti.

Nazadnje je treba opozoriti, da je to poročilo osredotočeno na uspešnost Turčije pri izpolnjevanju meril iz „Načrta približevanja brezvizumskemu režimu s Turčijo“, ki so bila določena za opredelitev pogojev, ki omogočajo zanesljiv napredek v smeri liberalizacije vizumskega režima. To poročilo torej ni namenjeno oceni splošnega napredka Turčije pri pripravah za članstvo v EU: to ostaja predmet „poročila o napredku Turčije“, ki ga vsako leto predloži Komisija in katerega zadnja različica je bila objavljena 8. oktobra 2014¹.

---

¹ Poročilo Komisije o napredku Turčije za leto 2014, SWD(2014) 307, spremni dokument k sporočilu „Strategija širitve in glavni izzivi v obdobju 2014–15“, COM(2014) 700 z dne 8. oktobra 2014.

2. SKLOP 1: VARNOST DOKUMENTOV

2.1 Splošna ocena

Turčija je sledila tehničnemu in političnemu razvoju v mednarodni skupnosti na področju potnih listin in osebnih dokumentov ter načrtuje dodatne ukrepe na tem področju. Turčija še ne izpolnjuje v celoti vseh zahtev iz sklopa 1 načrta, vendar je pri večini od njih že precej daleč in ima tehnično zmogljivost za doseg tega cilja, če bodo pravočasno uvedene ustrezne reforme in tehnične ureditve.

2.2 Podrobne pripombe k merilom iz sklopa o varnosti dokumentov

- ***Turčija bi morala še naprej izdajati strojno berljive biometrične potne listine, skladne s standardi ICAO, in upoštevati prakso, ki jo priporoča ICAO, postopno opustiti vse potne liste, ki ne izpolnjujejo standardov ICAO, ter postopno uvesti mednarodne potne liste z biometričnimi podatki, vključno s fotografijo in prstnimi odtisi, in sicer v skladu s standardi EU, zlasti tistimi iz Uredbe Sveta (ES) št. 2252/2004.***

Turški organi so v skladu s standardi, ki jih določa Mednarodna organizacija civilnega letalstva (ICAO), leta 2010 prenehali izdajati potne liste, ki ne izpolnjujejo standardov ICAO (tj. potne liste, ki ne vključujejo nobenih biometričnih podatkov), in začeli izdajati samo potne liste, skladne s standardi ICAO (tj. potne liste, ki vključujejo zelo močne varnostne elemente in nekatere biometrične podatke; v primeru Turčije digitalno fotografijo imetnikovega obraza). Nekaj turških potnih listov, ki niso skladni s standardi ICAO, je še v obtoku, vendar bodo vsi potekli do 25. novembra 2015.

Turški organi še niso začeli uvajati potnih listov v skladu s standardi iz Uredbe Sveta (ES) št. 2252/2004 (tj. potnih listov, ki vključujejo zelo močne varnostne elemente in več biometričnih podatkov, vključno s prstnimi odtisi in digitalno fotografijo). Komisija turškemu organom priporoča, naj začnejo sistematično izdajati nove potne liste, ki vključujejo prstne odtise imetnika potnega lista.

To bi bilo za turške organe tehnološko izvedljivo, saj že sistematično zbirajo in shranjujejo prstne odtise vseh državljanov, ki zaprosijo za potni list (čeprav se za zdaj še ne zapisujejo na čip potnega lista). Komisija zato meni, da je to merilo **delno izpolnjeno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

- ***Izvajati ustrezne upravne ukrepe, ki zagotavljajo neoporečnost in varnost personalizacije, distribucije in potrjevanja za mednarodne potne liste in druge dokumente o izvoru.***

Sistem, ki je vzpostavljen v Turčiji, je v skladu s standardi ICAO ter se zdi zanesljiv, učinkovit in dober.

Kljub temu Komisija meni, da je ta zahteva samo **skoraj izpolnjena**, ker so bile med obiski strokovnjakov ugotovljene nekatere pomanjkljivosti, ki si, čeprav so manjše, zaslužijo pozornost, da bi se izognili težavam v prihodnosti.

Zlasti bi bilo treba izboljšati način, kako policija uniči potekle potne liste, da se dodatno zmanjša količina fizičnih delov listine, ki bi se lahko znova goljufigo uporabili za izdelavo lažnih potnih listov. Priporoča se tudi okrepitev varnosti objekta za shranjevanje bianko potnih listov v Ankari.

- *Pripraviti programe usposabljanja in sprejeti protikorupcijske etične kodekse, namenjene uradnikom v vseh javnih organih, ki se ukvarjajo z vizumi, dokumenti o izvoru ali potnimi listi.*

Turčija je vzpostavila ustrezne postopke, usposabljanje in nadzorne sisteme. Komisija zato meni, da je to merilo **izpolnjeno**.

- *Takoj in sistematično sporočati pogrešane in ukradene potne liste Interpolu oziroma v podatkovno zbirko LASP.*

Vzpostavljeni sistem za izpolnjevanje te zahteve se zdi ustrezen. Komisija zato meni, da je to merilo **izpolnjeno**.

- *Poskrbeti za visoko stopnjo zaščite dokumentov o izvoru in osebnih izkaznic ter določiti stroge postopke pri vlogah zanje in njihovem izdajanju.*

Osebnne izkaznice, ki so trenutno v obtoku, fizično niso zelo varni dokumenti in jih je razmeroma lahko ponarediti. Vendar je verjetnost, da bi bile lažne osebne izkaznice uporabljene v upravnih postopkih, vključno z izdajo potnega lista, zanemarljiva. V Turčiji namreč obstaja dober in zanesljiv sistem matičnega registra, v katerem so vpisani vsi državljani in jim je dodeljena identifikacijska številka. Ta sistem, ki ga učinkovito upravlja oddelek za prebivalstvo pri ministrstvu za notranje zadeve, in njegova elektronska podatkovna zbirka (MERNIS), do katere lahko dostopajo vsi zadevni turški organi, zagotavljata zanesljivo podlago za identifikacijo turških državljanov.

Pomanjkljivost sedanjega sistema je, da se osebne izkaznice izdajajo z veljavnostjo za nedoločen čas, zaradi česar lahko slika imetnika sčasoma postane zastarela. Brez zanesljive slike bi bilo v nekaterih primerih zelo težko ugotoviti, ali je oseba, ki pokaže osebno izkaznico, dejansko njen zakoniti imetnik.

Komisija zato meni, da je ta zahteva iz načrta **skoraj izpolnjena**.

Komisija za izpolnitev zahteve v celoti turškim organom priporoča, naj uvedejo določbe za zagotovitev prenehanja veljavnosti vsake osebne izkaznice, na kateri je slika postala zastarela. Druga možnost za doseg enakega rezultata bi bila uvedba omejenega trajanja veljavnosti za obstoječe osebne izkaznice ali zamenjava teh izkaznic z novo izkaznico, ki vključuje biometrične podatke o imetniku, ki ne morejo zastareti.

- *Redno izmenjavati vzorce potnih listov, vizumske obrazce in informacije o lažnih dokumentih ter sodelovati z EU na področju varnosti dokumentov.*

Več držav članic je že navedlo, da redno prejemajo vzorce potnih listov od turških organov. Vendar ni nobena država članica navedla, da je prejela informacije o ponarejenih potnih listinah, ki bi jih odkrili turški organi. Komisija zato meni, da je ta zahteva **le delno izpolnjena**.

Komisija turškim organom priporoča, naj vsem državam članicam EU redno in pravočasno zagotavljajo informacije o vzorcih potnih listov in vizumskih obrazcih, ki jih izda Turčija.

Priporoča tudi, naj si pravočasno z vsemi državami članicami izmenjujejo informacije o lažnih potnih listinah in vizumih, ki jih odkrijejo turški organi kazenskega pregona in potovalne agencije, ki delujejo v Turčiji. Pri tem bi se bilo treba zlasti osredotočiti na odkritja na istanbulskem letališču „Atatürk“, ki je postalo ključna točka odhoda in tranzita za potnike, ki potujejo v EU.

Turške organe se tudi spodbuja, naj razvijejo medsebojno pomoč in operativno sodelovanje z državami članicami EU, zlasti s policijskimi uradniki za zvezo iz držav članic EU, razporejenimi v Turčiji, da se izboljša zmogljivost turških organov kazenskega pregona in organov kazenskega pregona držav članic EU za odkrivanje lažnih potnih listin in vizumov.

- ***Sprejeti in izvajati ukrepe, ki bodo zagotavljali neoporečnost in varnost postopkov v zvezi z osebnim stanjem in registrom prebivalstva, vključno z združitvijo in povezavo ustreznih podatkovnih zbirk in preverjanjem skeniranih podatkov glede na podatkovno zbirko o osebnem stanju, pri čemer je treba posebej paziti na spremembe posameznikovih osnovnih osebnih podatkov.***

Vzpostavljeni sistem za izpolnjevanje te zahteve je ustrezen. Komisija meni, da je ta zahteva izpolnjena.

3. SKLOP 2: UPRAVLJANJE MIGRACIJ

3.1 Splošna ocena

Turške meje je zaradi njihove dolžine ter zahtevnih geografskih in okoljskih značilnosti težko nadzorovati. V zadnjih letih je nadzor nad njimi zaradi razmer v Siriji in Iraku postal še zahtevnejši. Turčija, ki je že od nekdaj ciljna in tranzitna država za nezakonite migracijske tokove iz različnih delov sveta, je bila nedavno izpostavljena še nikoli tako velikim tokovom beguncev, med drugim prihodu približno 1,5 milijona Sircev, ki so pobegnili pred spopadi v svoji državi.

Turški organi so leta 2013 s sprejetjem zakona o tujcih in mednarodni zaščiti, ki je začel veljati 11. aprila 2014, začeli celovito reformo sistema upravljanja migracij. Z zakonom je bil ustanovljen tudi nov, specializiran civilni enotni organ (generalni direktorat za upravljanje migracij pri ministrstvu za notranje zadeve), ki je pristojen za migrante in begunce, za katere je bila predhodno odgovorna policija.

S pravnega in institucionalnega vidika ta reforma pomaga Turčiji pri približevanju standardom EU in mednarodnim standardom na področju upravljanja migracij, pa tudi pri izpolnjevanju zahtev iz načrta. Ta zakon in druge vidike te reforme je treba zdaj izvajati. Podobne reforme so potrebne tudi na drugih področjih iz sklopa 2, zlasti na področjih upravljanja meja in vizumske politike.

3.2 Podrobne pripombe k merilom iz sklopa o upravljanju migracij

3.2.1 Upravljanje meja

- ***Izvajati ustrezno mejno kontrolo in varovanje meje vzdolž vseh državnih meja, zlasti vzdolž meja z državami članicami EU, in sicer tako, da bo to povzročilo znatno in trajno zmanjšanje števila oseb, ki jim uspe nezakonito prečkati turško mejo, ne glede na to, ali vstopajo v Turčijo ali izstopajo iz nje.***

Število nezakonitih migrantov, ki jim uspe nezakonito prečkati turško mejo in jih turški mejni organi ne odkrijejo, ostaja razmeroma veliko. Vendar je treba priznati, da se turški organi, pristojni za upravljanje meja, zelo trudijo za izboljšanje položaja ter v to prizadevanje vlagajo precejšnje človeške, finančne in tehnične vire.

Komisija meni, da Turčija le delno izpolnjuje zahteve iz tega merila, vendar ima dobre možnosti za nadaljnji napredek.

Komisija turškemu organom priporoča, naj nadaljujejo delo za izboljšanje svoje uspešnosti na tem področju, zlasti z reformami in okrepitvijo svojih mejnih organov. Po mnenju Komisije bi lahko naslednji ukrepi turškemu organom pomagali doseči precejšnji napredek pri izpolnjevanju tega merila:

- opraviti bi bilo treba ustrezno analizo tveganj za celotno mejo, zlasti za območja, ki so najbolj izpostavljena pritisku nezakonitih migracij in tveganju uporabe ponarejenih dokumentov. Ta analiza bi morala pomagati pri oceni določenih virov in najustrežnejših metod, potrebnih za vsako mejno območje;

- kopenske sile bi morale uporabljati prožnejše postopke spremljanja za boljše obvladovanje tihotapcev na vseh mejnih območjih, za katera so odgovorne;
- okrepiti bi bilo treba operativno sodelovanje med policijo in carinskimi organi. Preiskovalna orodja in informacije, ki so na voljo carinskim organom, bi bilo treba pogosteje uporabljati za podporo policiji. Mejne prehode bi bilo treba organizirati in upravljati tako, da je na voljo dovolj časa in osebja ter da se zagotovijo ustrezen prostor in sredstva, da bi bilo mogoče izvajati tudi kontrolo oseb;
- okrepiti bi bilo treba dejavnost žandarmerije pri patroljiranju na obmejnih in obalnih območjih. S tem se bo povečala verjetnost prestrežanja nezakonitih migrantov, ki so prečkali vzhodne meje države, tako da so se izognili kontroli kopenskih sil, in migrantov, ki se pripravljajo na nezakonit izstop iz države vzdolž njenih meja z Grčijo in Bolgarijo;
- policija bi morala več pozornosti nameniti odkrivanju ponarejenih potnih listin in pravih potnih listin, ki jih uporabljajo sleparji, zlasti na istanbulskem letališču Atatürk, pa tudi na vseh drugih turških mejah. Poleg sistematičnega zasega odkritih potnih listin in kazenskega pregona oseb, ki jih uporabljajo, bi bilo treba vedno začeti preiskave za opredelitev in razbitje kriminalnih mrež, ki so priskrbele listino;
- kontrole potnih listov bi morale postati sistematične za potnike na mednarodnih tranzitnih območjih turških letališč, zlasti za potnike, ki potujejo v EU;
- znova bi bilo treba preučiti možnost, ki je trenutno na voljo nekaterim kategorijam oseb, da turško mejo prečkajo z osebno izkaznico, ki ni v skladu s standardi ICAO.

➤ *Sprejeti in učinkovito izvajati zakonodajo, ki bo urejala gibanje oseb na zunanjih mejah, pa tudi zakonodajo o organizaciji mejnih organov in njihovih nalog, in sicer v skladu z „nacionalnim akcijskim načrtom za izvajanje turške strategije za integrirano upravljanje meja“, ki so ga turški organi odobrili 27. marca 2006, ter v skladu z načeli in dobrimi praksami, zapisanimi v Zakoniku o schengenskih mejah EU in Schengenskem katalogu EU.*

Komisija meni, da ta zahteva **ni izpolnjena**, ker se „nacionalni akcijski načrt za izvajanje turške strategije za integrirano upravljanje meja“ izvaja zelo omejeno, ena od njegovih ključnih komponent pa sploh ni bila izvedena. Ta komponenta se je nanašala na ustanovitev enotnega, nevojaškega, specializiranega mejnega organa ter prenos vseh odgovornosti in virov za upravljanje meja nanj. Ti so trenutno razdeljeni med več različnih služb (tj. carino, policijo, obalno stražo in kopenske sile).

Komisija zato turškim organom priporoča, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe za izvajanje akcijskega načrta, zlasti zakonodajo, potrebno za ustanovitev novega mejnega organa.

Poleg tega Komisija turškim organom priporoča, naj v obdobju, dokler ta enotni, nevojaški in specializirani mejni organ ne bo ustanovljen, izboljšajo način delovanja in medsebojnega sodelovanja različnih obstoječih mejnih organov, da se zagotovi sodobno in integrirano upravljanje meja. Komisija turškim organom zlasti priporoča, naj:

- znova preučijo, kako kopenske sile delujejo na področju upravljanja meja, za zagotovitev, da so enote, ki so odgovorne za spremljanje kopenskih meja, čim manj

omejene z morebitnimi nasprotujočimi si pravili in obveznostmi, ki izhajajo iz njihove pripadnosti vojski, ter da se jim vse bolj omogoči, da:

- ❖ polno sodelujejo z drugimi zadevnimi organi kazenskega pregona in mejnimi organi;
- ❖ razvijajo prožnejše tehnike patroljiranja in
- ❖ organizirajo svoje delo in svoje dejavnosti osredotočijo na prednostno nalogo, tj. boj proti čezmejnemu tihotapljenju;
- sprejmejo ukrepe za zagotovitev, da mejni organi tesneje sodelujejo med seboj in z žandarmerijo. Taki ukrepi bi lahko med drugim vključevali:
  - ❖ uporabo in oblikovanje interoperabilnih komunikacijskih orodij;
  - ❖ izmenjavo uradnikov za zvezo zaradi izmenjave tehničnih virov in informacij;
  - ❖ zagotovitev vzajemnega dostopa do njihovih ustreznih podatkovnih zbirk, da bi drug drugemu v izjemnih okoliščinah omogočili delovanje na zadevnih vzajemnih območjih pristojnosti;
  - ❖ razvoj skupnih načinov dela ali izvajanje skupnih operacij na podlagi skupno izdelane analize groženj;
  - ❖ izmenjavo statističnih podatkov;
  - ❖ oblikovanje skupnih programov usposabljanja;
  - ❖ vzpostavitev postopkov, ki patroljam iz različnih institucij omogočajo, da neposredno komunicirajo med seboj in prevzamejo pobudo za skupno ukrepanje, kadar koli je to potrebno;
  - ❖ vzpostavitev mehanizmov za pravočasno izmenjavo informacij in obveščevalnih podatkov na operativni ravni ter za usklajevanje in sodelovanje pri operacijah za zagotovitev, da je mogoče nezakonite migrante, ki prečkajo območja v pristojnosti več organov, lažje prestreči na podlagi učinkovite uporabe virov, ki so na voljo vsem tem organom;
  - ❖ okrepitev usklajevalne vloge urada za integrirano upravljanje meja.

- ***Sprejeti potrebne proračunske in druge upravne ukrepe in tako poskrbeti za razmestitev dobro usposobljenih in kvalificiranih mejnih policistov (v zadostnem številu) na mejnih prehodih in vzdolž vseh meja države, zlasti na mejah z državami članicami EU, pa tudi za razpoložljivost učinkovite infrastrukture, opreme in informacijske tehnologije, med drugim s širšo uporabo opreme za nadzor, zlasti elektronskih sredstev, mobilnih in fiksnih, video nadzora, infrardečih kamer in drugih senzorskih sistemov.***

Turški organi razmeščajo precejšnje človeške vire, tehnična sredstva in infrastrukturo vzdolž meja države. Trdno so odločeni, da bodo nenehno izboljševali pripravljenost osebja v mejnih organih in izboljšali kakovost opreme, ki jim je na voljo. Delo, ki ga opravljajo kopenske sile, ki izvajajo nadzor vzdolž kopenskih meja Turčije, in strokovnost obalne straže sta izjemna. Policija ima podatkovno zbirko (POLNET), ki je učinkovito orodje za evidentiranje vstopa in izstopa potnikov, ki prečkajo meje, in preverjanje njihovih pravic do tega.

Vendar obstaja precejšen prostor za izboljšave, zato Komisija to merilo šteje le za **delno izpolnjeno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Turškim organom zlasti priporoča, naj sprejmejo naslednje ukrepe:

- uporabo vojaških obveznikov za spremljanje „zelenih meja“ bi bilo treba postopoma omejiti le na pomožne naloge. Za to bo morda treba tudi bolj uporabljati tehnična sredstva spremljanja (zlasti radarje, nameščene na vozila, zrakoplove brez posadke in termalne kamere ter centralizirano spremljanje podatkov o nadzoru);
  - usposabljanje osebja za delovanje vzdolž „zelenih meja“ bi se moralo razlikovati od običajnega učnega programa za vojsko in bi moralo biti osredotočeno na vprašanja upravljanja meja;
  - rotacija poklicnega osebja kopenskih sil bi morala biti omejena na mejne brigade, da se omogoči razvoj specializacije, kulture in metodologije pri delu na mejah. Če to ni mogoče, bi bilo treba osebam, ki se želijo specializirati na tem področju, zagotoviti spodbude. Enako velja za policijo, da bi se usposobili pravi strokovnjaki za odkrivanje ponarejenih potnih listin in sleparjev;
  - postopno bi bilo treba razviti integrirani sistem obalnih radarjev za spremljanje morskih meja, da bi lahko izdelali celovito sliko razmer. To bi bilo treba dopolniti še s povečanim zračnim nadzorom, da se zagotovi hiter odziv na nezakonite odhode migrantov iz turških teritorialnih voda.
- ***Izboljšati sodelovanje in izmenjavo informacij med osebjem in organi, pristojnimi za upravljanje meja, carinsko službo in drugimi organi kazenskega pregona ter tako izboljšati zmožnost za zbiranje obveščevalnih podatkov, učinkovito uporabo človeških in tehničnih virov ter usklajeno ukrepanje.***

Komisija meni, da je ta zahteva **le delno izpolnjena**, zlasti ker ukrepi, ki jih turški organi trenutno izvajajo, zagotavljajo le ohlapno usklajevanje med mejnimi organi, ki temelji na rednih sestankih na vodstveni ravni, ne da bi obstajali ustrezni institucionalni mehanizmi za zagotavljanje dejanskega in celovitega sodelovanja različnih organov.

Za izpolnitev zahteve iz tega merila so turški organi pozvani, naj izvedejo ukrepe, ki so bili že priporočeni v okviru predhodnih zahtev, da bi zagotovili tesnejše sodelovanje organov kazenskega pregona in kopenskih sil ter omogočili vzpostavitev integriranega upravljanja meja.

- ***Pripraviti programe usposabljanja in sprejeti protikorupcijske etične kodekse, namenjene mejnim policistom, carinskim in drugim uradnikom, ki so vključeni v upravljanje meja.***

Komisija meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**. Turški organi imajo predpise, v katerih so določeni etični kodeksi, ki jih mora upoštevati vsak član javne uprave in organov kazenskega pregona.

Vendar Komisija Turčiji priporoča, naj:

- pripravi različice navedenega splošnega etičnega kodeksa, v katerih so podrobneje obravnavane razmere, s katerimi se srečujejo uradniki, pristojni za upravljanje meja;
- razvije ustrezne module usposabljanja za izboljšanje ozaveščenosti o njih in
- vzpostavi mehanizme spremljanja.

➤ ***Učinkovito izvajati memorandum o soglasju, podpisan z agencijo FRONTEX, tudi s pripravo skupnih pobud za sodelovanje ter izmenjavo podatkov in analizo tveganja.***

Komisija meni, da je ta zahteva trenutno **izpolnjena**.

Vendar se turške organe spodbuja, naj nadaljujejo in poglobijo izvajanje triletne agende o sodelovanju, o kateri so se dogovorili z agencijo Frontex v okviru memoranduma o soglasju.

➤ ***Zagotoviti, da bo upravljanje meja potekalo v skladu z mednarodnim begunskim pravom, ob popolnem spoštovanju načela nevračanja in učinkovitega zagotavljanja dostopa do azilnih postopkov osebam, ki potrebujejo mednarodno zaščito.***

Turški organi so v zadnjih letih odobrili mednarodno zaščito več kot enemu milijonu prosilcev za azil iz Sirije in številnih drugih držav. Primeri zavrnitev niso bili navedeni. Komisija zato meni, da je ta zahteva trenutno **izpolnjena**.

➤ ***Zagotoviti ustrezno sodelovanje s sosednjimi državami članicami EU, zlasti za okrepitev upravljanja meja z državami članicami EU.***

Komisija lahko zaradi nedavnih izboljšav pri sodelovanju na kopenskih mejah med turškimi ter grškimi in bolgarskimi organi za preprečevanje nezakonitih migracij meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena**.

Za izpolnitev tega merila v celoti Komisija turškemu organu priporoča, naj sprejmejo naslednje ukrepe:

- poglobijo in utrdijo naj sodelovanje z grškimi in bolgarskimi organi vzdolž kopenskih meja, med drugim z rednimi sestanki, ki se jih udeležujejo tudi turške kopenske sile, s čimer se vzpostavijo varne komunikacijske poti ter stabilen in strukturiran mehanizem za usklajevanje in izmenjavo informacij, zlasti s pomočjo pri vzpostavitvi tristranskega kontaktnega centra na mejnem prehodu „Kapitan Andreevo“;
- razvijejo naj operativno sodelovanje z grškimi organi v egejski pokrajini za zagotovitev, da bi sodelovanje na morju vključevalo preprečevanje nezakonitih migracij na podlagi izmenjave informacij ter bi poleg formalne komunikacije med sedežema zadevnih dveh obalnih straž izvajalo tudi operativne izmenjave med uradniki, ki delujejo na lokalni ravni. V zvezi s to zadnjo točko bi bilo zlasti koristno vzpostaviti sistem za izmenjavo informacij in vzajemno zgodnje opozarjanje med vsemi lokalnimi organi, vključenimi v preprečevanje nezakonitih migracij in boj proti njim;
- kot je bilo priporočeno v sklopu 1, naj zagotovijo, da turška policija sodeluje s policijskimi uradniki za zvezo iz držav članic EU, si izmenjuje informacije z njimi ter jim zagotavlja vzajemno pomoč pri odkrivanju lažnih in ponarejenih listin, ki bi jih

lahko uporabljali potniki, ki odhajajo iz Turčije ali so v tranzitu čez njo in namenjeni na letališča v EU.

3.2.2 Vizumska politika

- ***Izboljšati usposabljanje o varnosti dokumentov za turško konzularno in mejno osebje ter razviti in uporabljati turški vizumski informacijski sistem.***

Komisija glede na pozornost, ki jo turški organi že namenjajo programu usposabljanja mejnega in konzularnega osebja za odkrivanje ponarejenih osebnih dokumentov, in dejstvo, da že obstaja več podatkovnih zbirk, ki vključujejo izdane vizume in do katerih lahko dostopa policija, meni, da je to merilo **delno izpolnjeno, z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Komisija turškim organom kljub temu priporoča, naj:

- razvijejo boljše usposabljanje mejnega in konzularnega osebja, zlasti da bi ti znali bolje prepoznavati potne liste in vizume iz schengenskih držav in držav OECD ter nove visoko varne turške vizume, ki bodo kmalu uvedeni, ter
  - nadaljujejo delo v smeri popolne povezanosti sedanjih podatkovnih zbirk o vizumih za zagotovitev, da lahko kateri koli organ kazenskega pregona v Turčiji, ki deluje na področju upravljanja meja ali boja proti nezakonitim migracijam, hitro preveri verodostojnost turškega vizuma na potni listini tujca, ki želi vstopiti ali je vstopil na turško ozemlje.
- ***Opustiti izdajanje vizumov na mejah v okviru rednega postopka za državljane nekaterih držav, ki niso članice EU, zlasti pa za državljane držav, ki migracijsko in varnostno močno ogrožajo EU.***

Turški organi še vedno izdajajo vizume na mejah za državljane 89 držav, med katerimi so številne morebitni viri nezakonitih migracij v EU. Vendar je bila z novim zakonom o tujcih in mednarodni zaščiti, ki je začel veljati aprila 2014, odpravljena pravna možnost za Turčijo, da izdaja vizume na mejah v okviru rednega postopka, glede na izjave turških organov pa bo sistem izdajanja vizumov na mejah verjetno kmalu opuščen (verjetno do konca leta 2014). Ob upoštevanju navedenega Komisija meni, da je to merilo **delno izpolnjeno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**. Komisija turškim organom priporoča, naj čim prej uveljavijo to spremembo.

- ***Začeti uporabljati nove turške vizumske nalepke z učinkovitejšimi varnostnimi elementi in prenehati uporabljati vizumske žige.***

Čeprav turški organi še naprej uporabljajo vizumske žige, ki jih je lahko ponarediti, so zdaj končali tehnične priprave za nove vizumske nalepke z visoko učinkovitimi varnostnimi elementi in napovedali njihovo uvedbo. Komisija zato meni, da je to merilo **delno izpolnjeno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Komisija turškim organom priporoča, naj prenehajo uporabljati vizumske žige, naj namesto njih začnejo uporabljati nove, varnejše vizumske nalepke ter naj v razumnem času razširijo uporabo le-teh in zamenjajo katero koli drugo vrsto vizumov, ki se trenutno uporabljajo.

➤ ***Uvesti letališke tranzitne vizume.***

Komisija meni, da je ta zahteva **skoraj izpolnjena**, ker je z novim zakonom o tujcih in mednarodni zaščiti turškim organom podeljena pravna možnost, da od tujcev, ki potujejo z letalom in želijo na poti v drugo državo prečkati Turčijo ter torej nameravajo vstopiti na mednarodno območje turškega letališča, zahtevajo, da pred potovanjem pri turškem konzulatu pridobijo tranzitni vizum.

Komisija turškim organom priporoča, naj izvajajo zadevne določbe novega zakona.

➤ ***Spremeniti pravila, na podlagi katerih Turčija dovoljuje vstop na svoje ozemlje državljanom držav, ki za EU pomenijo najpomembnejši vir nezakonitih migracij; namen tega je otežiti dostop vsem tistim, ki želijo vstopiti na turško ozemlje zato, da bi nato poskušali nezakonito prestopiti zunanje meje EU.***

Kot je bilo že navedeno, je državljanom 89 držav, med katerimi se številne štejejo za morebiten vir nezakonitih migracij, trenutno dovoljeno vstopiti na turško ozemlje, tako da preprosto pridobijo vizum na turški meji. Vendar so turški organi napovedali, da nameravajo opustiti sistem izdajanja vizumov na meji.

Ko se bo to zgodilo, bodo lahko državljani teh držav načeloma še naprej enostavno pridobili vizum, tako da bodo zanj zaprosili prek e-vizumskega sistema. Ta sistem je bil vzpostavljen leta 2013 kot pilotni projekt, aprila 2014 pa se je začel redno uporabljati, vendar ima enake pomanjkljivosti kot sistem izdajanja vizumov na meji.

Vendar na podlagi sedanjih pravil e-vizumskega sistema možnost pridobitve e-vizuma ne bo na voljo vsem. Državljanom držav (z nekaj izjemami), ki se štejejo za morebitne vire nezakonitih migracij, bodo lahko za e-vizum za Turčijo zaprosili le, če bodo ob vložitvi vloge za izdajo vizuma že imeli veljaven vizum ali dovoljenje za prebivanje, ki so ga izdale države OECD in schengenske države.

Glede na navedeno Komisija meni, da je to merilo za zdaj le **delno izpolnjeno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Za napredek pri izpolnjevanju tega merila Komisija turškim organom priporoča, naj:

- takoj odpravijo možnost pridobitve vizumov na meji za državljane držav, ki so morebitni vir nezakonitih migracij;
- še naprej uporabljajo stroga pravila in uporabijo selektivni pristop k izdajanju vizumov na podlagi e-vizumskega sistema;
- natančno spremljajo, kako osebe, upravičene do vstopa v Turčijo na podlagi e-vizumskega sistema ali brez vizuma, izkoristijo te ukrepe, in
- vzpostavijo ustrezne ukrepe za pravočasen odziv na morebitne zlorabe, če se te izkažejo za razširjene med določenimi državljanstvi ali kategorijami oseb.

Turški organi bodo morali v zvezi z zadnjo točko in za to, da bi Komisiji omogočili oceno napredka Turčije pri izpolnjevanju tega merila, predložiti redne informacije o:

- številu vizumov, ki so jih izdali državljanom določenih držav, z navedbo vrste izdanega vizuma (vizumi, izdani na meji, e-vizumi ali vizumi, izdani na veleposlaništvu),
- številu nezakonitih migrantov določenih državljanstev, prestreženih v Turčiji, z navedbo vrste vizumov, ki so jih ti morda imeli, in
- številu in vrstah ponarejenih in lažnih vizumov in dovoljenj za prebivanje iz držav OECD in schengenskih držav, ki so jih turški organi odkrili med imetniki turških e-vizumov.

Če bi se število nezakonitih migrantov določenega državljanstva, prijetih v Turčiji ali vzdolž meje med EU in Turčijo, zelo povečalo, bo Komisija od turških organov potrebovala tudi informacije o vrsti ukrepov, ki jih je Turčija sprejela ali jih namerava sprejeti za rešitev te težave.

➤ ***Prizadevati si za približevanje turške vizumske politike, zakonodaje in upravnih zmogljivosti pravnemu redu EU, zlasti v razmerju do držav, ki za EU pomenijo najpomembnejši vir nezakonitih migracij.***

Kot je bilo pojasnjeno zgoraj, so turški organi napovedali, da nameravajo opustiti izdajanje vizumov na mejah in nadomestiti vizumske žige z visoko varnimi vizumskimi nalepkami v skladu s pravili in elementi, ki se uporabljajo v schengenskem sistemu. Ko bo sistem izdajanja vizumov na meji ukinjen, bo negativni vizumski seznam Turčije pomemben korak k uskladitvi (čeprav še ne bo popolnoma usklajen) z negativnim vizumskim seznamom, ki ga uporabljajo schengenske države.

Vendar nobena od teh reform še ni bila izvedena.

Glede na razpoložljive informacije se zdi, da so kontrole, ki jih izvajajo turški konzularni organi pri prosilcih za vizum, omejene v primerjavi s kontrolami, ki se uporabljajo v državah članicah EU. Vizum se običajno odobri, ko organi potrdijo, da prosilec izpolnjuje nekatere zahteve (npr. da mu ni prepovedano vstopiti na turško ozemlje iz pravnih ali varnostnih razlogov ter da lahko dokaže, da ima zadostna finančna sredstva za kritje svojega bivanja v Turčiji in vrnitev v domovino). Dodatna dokumentacija se ne zahteva, prav tako pa se ne opravi temeljitejša analiza, s katero bi bilo mogoče na primer odkriti, ali namerava prosilec za vizum v Turčijo vstopiti zato, da bi tam nato bival kot nezakoniti migrant ali da bi Turčijo uporabil kot odskočno desko za nezakonito prečkanje meje z EU.

Glede na navedeno Komisija meni, da je to merilo **le delno izpolnjeno**.

Za napredek pri izpolnjevanju tega merila Komisija turškim organom priporoča, naj izvedejo vse reforme, ki so jih napovedali, ter znova preučijo svoj sistem za izdajanje vizumov in usposabljanje za konzularno osebje, ki izdaja vizume, pri čemer naj se oprejo na schengenski vizumski sistem. Komisija bo za oceno napredka Turčije pri izpolnjevanju tega priporočila potrebovala:

- kopije navodil za turško konzularno in mejno osebje glede meril in postopkov, ki jih je treba uporabljati pri sprejetju ali zavrnitvi vloge za izdajo vizuma, vključno s seznamom dokumentov, ki jih morajo predložiti prosilci za vizum, in
- podrobne statistične podatke o vlogah za izdajo vizuma, ki so bile sprejete in zavrnjene, ter razlogih za zavrnitev.

Turške organe se tudi spodbuja, naj nadaljujejo delo v zvezi z usklajevanjem negativnega vizumskega seznama Turčije z negativnim seznamom, ki ga uporabljajo schengenske države, in naj vsekakor preprečijo kakršna koli nadaljnja razhajanja.

- ***Omogočiti državljanom vseh držav članic EU vstop na turško ozemlje brez diskriminacije in vizumov.***

Komisija meni, da to merilo **ni izpolnjeno**, ker so trenutno do potovanja na turško ozemlje brez vizuma upravičeni samo državljani 19 od 28 držav članic EU.

Zaskrbljenost ostaja glede dejanske diskriminacije prosilcev iz Republike Ciper. Ti morajo za potovanje na turško ozemlje imeti vizum, ki ga lahko pridobijo z vložitvijo vloge prek turškega e-vizumskega sistema, vendar je Republika Ciper na spletišču tega sistema navedena kot „Grška ciprska uprava južnega Cipra“.

Komisija turškim organom priporoča, naj odpravijo to diskriminacijsko obravnavo, da bi izpolnili to merilo.

3.2.3 Odgovornost prevoznikov

- ***Sprejeti in učinkovito izvajati zakonodajo o odgovornosti prevoznikov, v kateri so opredeljene tudi sankcije.***

Za prevoznike, ki delujejo v Turčiji, že velja obveznost, da potnike, ki so jim turški organi zavrnili vstop na turško ozemlje, vrnejo na njihovo točko odhoda, ta zahteva pa je bila potrjena tudi v novem zakonu o tujcih in mednarodni zaščiti. Ob upoštevanju navedenega Komisija meni, da je to merilo **delno izpolnjeno, z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Komisija za vzpostavitev strožjega sistema, preprečevanje nezakonitih prihodov na turško ozemlje in napredek pri izpolnjevanju tega merila turškim organom priporoča, naj oblikujejo sistem sankcij za malomarne prevoznike, pri čemer naj upoštevajo dobre prakse EU in mednarodne dobre prakse.

3.2.4 Mednarodna zaščita

- ***Sprejeti in učinkovito izvajati zakonodajo in izvedbene določbe v skladu s pravnim redom EU in standardi, določenimi z Ženevsko konvencijo iz leta 1951 o beguncih in njenim protokolom iz leta 1967, ter tako izključiti vse geografske omejitve in s tem zagotoviti spoštovanje načela nevračanja, tudi ob upoštevanju Evropske konvencije o človekovih pravicah, možnost, da vse osebe, ki potrebujejo mednarodno zaščito, zaprosijo za azil in pridobijo zaščito na podlagi statusa begunca ali subsidiarno obliko zaščite, in učinkovito uresničevanje mandata UNHCR na turškem ozemlju brez omejitev.***

Komisija meni, da je Turčija s sprejetjem novega zakona o tujcih in mednarodni zaščiti, ki je začel veljati aprila 2014, naredila precejšen korak v smeri izpolnjevanja tega merila, saj ta zakon določa vzpostavitev nacionalnega azilnega postopka in statusov zaščite, ki so v celoti v skladu z mednarodnimi standardi in standardi EU.

Z zakonom je tudi na zelo nizko raven zmanjšan vpliv „geografske omejitve“, ki jo Turčija uporablja za Ženevsko konvencijo iz leta 1951 in v zvezi s katero so se turški organi za zdaj odločili, da jo bodo še naprej uporabljali. S to omejitvijo je področje uporabe Konvencije v Turčiji omejeno na „osebe, ki so postale begunci zaradi dogodkov v Evropi“. Z novim zakonom pa je dostop do turškega statusa mednarodne zaščite zagotovljen tudi osebam, ki niso zajete na podlagi „geografske omejitve“ (v zakonu so te osebe imenovane „pogojni begunci“). Status, odobren „pogojnim beguncem“, je nekoliko manj ugoden od statusa, odobrenega osebam, ki so zajete na podlagi „geografske omejitve“, vendar razlike niso velike. Kjer zakon dopušča polje proste presoje glede njegovega izvajanja, bi lahko te razlike postale skoraj simbolične.

Vendar Komisija ugotavlja, da ni podatkov o dosedanjem izvajanju teh pravil, ker so ta nova. Nekateri ključni vidiki položaja, s katerim se srečujejo prosilci za azil in upravičenci do mednarodne zaščite v Turčiji, niso zajeti v zakonodaji, ampak bodo odvisni od določb v sekundarni zakonodaji, ki še niso bile sprejete.

Glede na navedeno Komisija meni, da je to merilo **delno izpolnjeno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Da bi lahko Komisija nadgradila svojo oceno, bodo turški organi morali zagotoviti, da:

- je sprejeta vsa sekundarna zakonodaja, potrebna za učinkovito in celovito izvajanje zakona, ter
- se določbe zakona učinkovito in dosledno izvajajo po vsej državi.

V zvezi s prvo točko bo zlasti pomembno zagotoviti, da:

- se določbe zakona, zlasti možnost dostopa do postopka za določitev statusa mednarodne zaščite in pridobitve statusa mednarodne zaščite, učinkovito uporabljajo tudi za prosilce in begunce (ki jih priznava UNHCR), ki so ob začetku veljavnosti zakona že bili na turškem ozemlju;
- bodo osebam, ki so v skladu z zakonom upravičene do „začasne zaščite“, s sekundarno zakonodajo, ki bo sprejeta, odobrene pravice, primerljive s tistimi iz direktive EU o začasni zaščiti, in po potrebi možnost dostopa do postopkov za določitev statusa individualne mednarodne zaščite ter
- se „pogojnim beguncem“ odobri status, ki se v praksi ne razlikuje od statusa, odobrenega beguncem, zajetim na podlagi „geografske omejitve“, tako da so obema skupinama na voljo delovna dovoljenja, socialna pomoč in priložnosti za vključevanje v družbo v skladu s pristopom iz direktive EU o zahtevanih pogojih.

➤ ***Ustanoviti specializiran organ, ki bo odgovoren za postopke za določitev statusa begunca z možnostjo vložitve učinkovitega pravnega sredstva glede dejanskega stanja in uporabe prava pri sodišču ter za zagotavljanje zaščite in pomoči prosilcem za azil in beguncem, ter zagotoviti, da bodo navedenemu organu in njegovemu osebju na voljo ustrezna delovna sredstva in usposabljanje.***

Dva pomembna koraka pri izpolnjevanju te zahteve sta bila ustanovitev generalnega direktorata za upravljanje migracij ter začetek veljavnosti zakona o tujcih in mednarodni zaščiti, ki med drugim vključuje določbe za ponovno preučitev zavrnjenih prošenj za mednarodno zaščito in s tem povezanih odločb, kot so odredbe o pridržanju, na upravni in sodni ravni.

Generalni direktorat se še vzpostavlja, zlasti na pokrajinski ravni, njegova odgovornost za izvajanje zakona pa je še vedno večinoma prenesena na druge organe javnega sektorja, ki delujejo pod njegovim vodstvom. Vse potrebne institucionalne ureditve za izvajanje nove zakonodaje še niso vzpostavljene, zlasti v zvezi s prenosom pooblastil z osrednjih na regionalne in pokrajinske organe.

Glede na navedeno Komisija meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Da bi lahko Komisija izboljšala svojo oceno, bi morali turški organi zagotoviti, da:

- se določbe zakona v zvezi z vložitvijo pritožb na upravni in sodni ravni zoper zavrnitev prošnje za mednarodno zaščito in s tem povezanih odločb, kot so odredbe o pridržanju, učinkovito in dosledno izvajajo po vsej državi, vključno v zvezi z neodvisnostjo in nepristranskostjo sodnega nadzora;
- generalni direktorat za upravljanje migracij dokončno vzpostavi svojo medinstitucionalno ureditev in ima zadostno število osebja, zlasti na pokrajinski ravni, ter prevzame odgovornost za izvajanje azilnih postopkov v praksi;
- obstaja jasna delitev odgovornosti za zagotavljanje pravic prosilcev za mednarodno zaščito oziroma upravičencev do mednarodne zaščite.

Komisija turškim organom tudi priporoča, naj vzpostavijo integriran in zanesljiv sistem za identifikacijo prosilcev za mednarodno zaščito in upravičencev do mednarodne zaščite. Sistem bi moral zagotavljati izčrpne in usklajene statistične podatke.

➤ ***Zagotoviti ustrezno infrastrukturo ter zadostne človeške vire in sredstva, ki bodo zagotavljali dostojen sprejem ter varstvo pravic in dostojanstva prosilcev za azil in beguncev.***

Turški organi proslcem za mednarodno zaščito in upravičencem do mednarodne zaščite v Turčiji običajno ne ponujajo namestitve, vendar omogočajo visokokakovostno namestitev v begunskih taboriščih za 220 000 sirskih beguncev. Komisija meni, da Turčija **delno izpolnjuje** zahteve iz tega merila, **z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

V sedanjih okoliščinah ne bi bilo realno pričakovati, da bodo turški organi zagotovili namestitev za vse prosilce za azil in upravičence do mednarodne zaščite, ki so v Turčiji. Kljub temu Komisija turškim organom priporoča, naj:

- vzpostavijo zadostno število sprejemnih centrov, tudi za prosilce za mednarodno zaščito in upravičence do nje, ki niso iz Sirije in ki nimajo nobene druge možnosti namestitve, pri čemer naj namestitev zagotovijo vsaj za osebe iz najbolj ranljivih skupin ob upoštevanju standardov iz direktive o pogojih za sprejem in direktive o zahtevanih pogojih;

- izdelajo politike in vzpostavijo institucionalna orodja za preprečevanje diskriminacije oseb, ki prejmejo mednarodno zaščito, in zagotovitev enakega dostopa do namestitve za vse upravičence do mednarodne zaščite ob upoštevanju standardov iz direktive o zahtevanih pogojih.
- *Osebam, ki jim je odobren status begunca, zagotoviti možnost samostojnega preživljanja, dostopa do javnih storitev ter uživanja socialnih pravic in pogojev, ki dopuščajo integracijo v Turčiji.*

Turčija je naredila velik korak k izpolnjevanju te zahteve z začetkom veljavnosti zakona o tujcih in mednarodni zaščiti, ki vključuje določbe o pravicah upravičencev do mednarodne zaščite do dostopa do javnega izobraževanja, zdravstvenega varstva in trga dela, ter z ukrepi, ki jih je sprejela za zagotovitev financiranja izvajanja določb o izobraževanju in zdravstvenega varstva v praksi.

Vendar učinkovit dostop do teh pravic iz različnih razlogov ni zagotovljen enako povsod in za vsakogar v Turčiji. Glede na navedeno Komisija meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek.**

Komisija turškim organom priporoča, naj:

- vsem upravičencem do mednarodne zaščite, vključno z upravičenci do začasne zaščite in „pogojnimi begunci“, kot so opredeljeni z novim zakonom, zagotovijo, da bodo lahko učinkovito in sistematično uresničevali svoje pravice v zvezi z osebnimi izkaznicami in dostopom do trga dela, da bi tako podprli njihovo samostojno preživljanje in integracijo;
- oblikujejo in izvajajo politike za olajšanje dostopa do pravic za upravičence do mednarodne zaščite, pri katerih obstaja nevarnost, da bi postali družbeno marginalizirani, zlasti za tiste, ki živijo v nedržavnih bivališčih;
- spremljajo in preverjajo, vključno z zbiranjem statističnih podatkov, dejansko zmožnost upravičencev do mednarodne zaščite, da dostopajo do javnih storitev in prejemajo socialno pomoč, kot je določeno v zakonu.

3.2.5 Nezakonite migracije

- *Sprejeti in izvajati zakonodajo, ki bo zagotavljala učinkovito upravljanje migracij in določala pravila, usklajena s standardi EU in Sveta Evrope, v zvezi z vstopom, izstopom, kratko- in dolgoročnim bivanjem tujcev in članov njihovih družin, pa tudi v zvezi s sprejemom, vračanjem in pravicami tujcev, ki so bili zasačeni pri nezakonitem vstopu ali bivanju v Turčiji.*

Komisija glede na nedavno sprejetje in začetek veljavnosti zakona o tujcih in mednarodni zaščiti meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek.**

Da bi lahko Komisija nadgradila svojo oceno, bodo morali turški organi zagotoviti, da se določbe tega novega zakona učinkovito in obširno izvajajo po vsej državi ter da je sprejeta vsa ustrezna sekundarna zakonodaja.

- *Vzpostaviti in začeti uporabljati mehanizem za spremljanje migracijskih tokov, ki bo vključeval podatke o zakonitih in nezakonitih migracijah; ustanoviti organe, odgovorne za zbiranje in analizo podatkov o migracijskih številkah in tokovih; pripraviti sliko stanja nezakonitih migracijskih tokov na nacionalni, regionalni in lokalni ravni, tudi z vidika različnih držav izvora nezakonitih migracij, vključno z izvajanjem analize tveganja in uporabo obveščevalnih podatkov.*

Komisija glede na novo vlogo generalnega direktorata za upravljanje migracij pri zbiranju in analiziranju statističnih podatkov o migracijah ter sodelovanje turških organov z agencijo Frontex meni, da je to merilo **delno izpolnjeno**.

Komisija turškemu organom priporoča, naj generalnemu direktoratu za upravljanje migracij zagotovijo potrebne vire, da bo lahko v praksi začel izvajati svojo nalogo zbiranja in analiziranja statističnih podatkov o vseh upoštevnihih vidikih migracij.

Komisija Turčiji prav tako priporoča, naj nadaljuje svoje sodelovanje z agencijo Frontex in začne pripravljati analizo tveganja, ki ga pomenijo različne države kot viri nezakonitih migracij v Turčijo.

- *Obravnavati dejavnike, ki spodbujajo nezakonite migracijske tokove, ki se stekajo v državo, ter sprejeti ukrepe za izboljšanje možnosti preiskovanja primerov organiziranja ali podpiranja nezakonitih migracij.*

Ta zahteva je **izpolnjena delno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Komisija turškemu organom priporoča, naj izvedejo nedavno sprejete reforme vizumskega in azilnega sistema, odpravijo turške potne liste brez biometričnih identifikatorjev ter okrepijo zmogljivost ministrstva za delo za inšpekcijske preglede in preprečevanje vstopa nezakonitih migrantov na trg dela.

Da bi Komisija ocenila napredek pri izpolnjevanju te zahteve, bo morala ugotoviti, da imajo turški organi kazenskega pregona povečane zmogljivosti za identifikacijo in prijetje nezakonitih migrantov in posrednikov pri nezakonitih migracijah ter izvajanje obsežnejših preiskav, na podlagi katerih je mogoče odkriti in razbiti kriminalne mreže za tihotapljenje migrantov.

- *Učinkovito si prizadevati skleniti in izvajati sporazume o ponovnem sprejemu z državami, iz katerih se stekajo veliki nezakoniti migracijski tokovi v Turčijo ali države članice EU.*

Turški organi imajo sklenjenih nekaj sporazumov o ponovnem sprejemu, vendar le malo od teh z državami, ki so pomemben vir nezakonitih migracij. V nekaterih primerih so se organi pogajali ali so predlagali pogajanja o sporazumih o ponovnem sprejemu s takimi državami, vendar na žalost niso dosegli rezultatov, zlasti ker nekateri od sporazumov, ki jih je podpisala Turčija, pozneje niso bili ratificirani. Turčija ima z nekaterimi svojimi sosednjimi državami sklenjene sporazume o mejnem sodelovanju, ki vključujejo določbe o ponovnem sprejemu nezakonitih migrantov, vendar se te določbe redko izvajajo. Glede na navedeno Komisija meni, da Turčija le **delno izpolnjuje** to merilo.

Komisija turškemu organom priporoča, naj si čim bolj prizadevajo za zagotovitev, da:

- do danes podpisani sporazumi o ponovnem sprejemu začnejo veljati;
- se določbe o ponovnem sprejemu iz sporazumov o mejnem sodelovanju, ki jih imajo sklenjene z nekaterimi sosednjimi državami, učinkovito izvajajo;
- se doseže napredek pri pogajanju o sporazumih o ponovnem sprejemu in njihovi sklenitvi z vsaj nekaterimi državami, ki so glavni viri nezakonitih migracij v Turčijo.

➤ ***Zagotoviti zadostne finančne in človeške vire za učinkovito upravljanje migracij, vključno z ustreznimi programi usposabljanja.***

Komisija meni, da je to merilo **skoraj izpolnjeno**.

Turški organi bodo morali za nadaljnji napredek:

- dokončati ustanovitev in vzpostavitev generalnega direktorata za upravljanje migracij;
- še naprej dodeljevati dovolj virov generalnemu direktoratu, da bi lahko ta izpolnjeval svoje odgovornosti.

➤ ***Zagotoviti učinkovit izgon državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo na njenem ozemlju.***

Komisija meni, da je to merilo **skoraj izpolnjeno**.

Komisija turškemu organom priporoča, naj okrepijo svojo zmogljivost za ugotavljanje državljanstva nezakonitih migrantov, ki so jih prestregli, in tako zmanjšajo tveganje, da bi se nekateri od njih z navedbo lažnih informacij o svojem izvoru izognili izgonu.

➤ ***Vzpostaviti pogoje, ki bodo omogočali prostovoljno vrnitev državljanov tretjih držav, ki so izgnani iz države in želijo uporabiti to možnost.***

Komisija ob upoštevanju določb zakona o tujcih in mednarodni zaščiti ter omejenih pilotnih programov za prostovoljno vrnitev s pomočjo, ki se že izvajajo v Turčiji, meni, da je to merilo **delno izpolnjeno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Komisija bo morala za nadgradnjo svoje ocene prejeti:

- informacije, na podlagi katerih bo lahko preverila, kako se nove določbe, uvedene v turško zakonodajo za omogočanje prostovoljne vrnitve nezakonitih migrantov, dejansko izvajajo;
- statistične podatke o številu prostovoljnih vrnitev, ki so jih turški organi odobrili in dejansko izvedli.

➤ ***Zagotoviti ustrezno infrastrukturo (vključno s centri za pridržanje) in okrepiti pristojne organe za zagotovitev učinkovitega izгона državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo na turškem ozemlju in/ali ga nezakonito prečkajo, hkrati pa migrantom, ki se vrnejo, zagotavljati vso potrebno pravno ter socialno in psihološko pomoč, pa tudi dostojne in pravične pogoje pridržanja ter postopke odstranitve.***

Komisija meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek.**

Komisija za nadaljnji napredek pri izpolnjevanju tega merila turškim organom priporoča, naj nadaljujejo svoje delo pri gradnji in opremljanju centrov za dostojno namestitev nezakonitih migrantov, medtem ko v zvezi z njimi potekajo postopki za ponovni sprejem in odstranitev.

Komisija priporoča tudi izboljšanje praktičnega dostopa teh oseb do pravne ter socialne in psihološke pomoči ter postopkov, ki jim omogočajo dostojne in pravične pogoje pridržanja, zlasti v sodelovanju s specializiranimi organizacijami, z dodeljevanjem ustreznih sredstev ter razporeditvijo dobro usposobljenega in motiviranega osebja.

4. SKLOP 3: JAVNI RED IN VARNOST

4.1 Splošna ocena

Stanje v Turčiji na tem področju je različno in včasih protislovno.

Organi kazenskega pregona so iznajdljivi in dejavni. Njihovo osebje je visoko strokovno usposobljeno in predano svojemu delu ter izjemno prizadevno v boju proti kriminalu, pri čemer se lahko pohvali s številnimi in pomembnimi dosežki. Vendar so rezultati pri odkrivanju in razbijanju kriminalnih združb, ki delujejo v državi ali so vključene v nadnacionalne mreže, pod pričakovanji.

Država ima pomembna in dobro uveljavljena orodja za policijsko in pravosodno sodelovanje z mednarodnimi partnerji, vključno z državami članicami EU in agencijami EU. Vendar so rezultati tega sodelovanja pod ravno, ki je potrebna za EU in Turčijo. Težave povzročajo različni dejavniki, vključno z razlikami med zakonodajo EU in turško zakonodajo, različnimi sporazumi, h katerim sta pristopili EU in Turčija, in razlikami v pristopu k nekaterim vprašanjem.

V številnih primerih so turški uradniki pripravili osnutke zakonov in sporazumov, z izvajanjem katerih bi se okrepilo sodelovanje ali bolje izkoristile možnosti turških organov kazenskega pregona, ter jih predložili v odobritev ali podpis vladi, vendar ti osnutki iz razlogov, ki Komisiji niso znani, že leta čakajo na to.

Mnogo pomembnih korakov naprej se zdi na dosegu roke in hitro izvedljivih, če bodo podprti s politično voljo za reforme.

4.2 Podrobne pripombe k merilom iz sklopa o javnem redu in varnosti

4.2.1 Preprečevanje organiziranega kriminala, terorizma in korupcije ter boj proti njim

- *Nadaljevati in končati izvajanje nacionalne strategije in akcijskega načrta za boj proti organiziranemu kriminalu (zlasti pri čezmejnih vidikih) ter za to zagotoviti ustrezne človeške in finančne vire.*

Turčija za boj proti organiziranemu kriminalu namenja precejšnje finančne, tehnične in človeške vire. Kot je bilo med drugim zapisano v poročilu o boju proti tihotapljenju in organiziranemu kriminalu iz leta 2013, ki ga je objavila turška policija, njeni organi kazenskega pregona dosegajo pomembne rezultate na tem področju.

Vendar Komisija še vedno nima informacij o posebnih ukrepih, ki so jih turški organi sprejeli za izvajanje akcijskega načrta za boj proti organiziranemu kriminalu, ali o tem, kako lahko taki ukrepi in celovita strategija v zvezi z organiziranim kriminalom pomagajo učinkovito obvladovati grožnjo, ki jo pomenijo kriminalne združbe, delujoče v Turčiji. Poleg tega se zdi, da ni na voljo analiza načina, kako so kriminalne združbe organizirane in kako delujejo v Turčiji. Komisija zato meni, da so zahteve iz tega merila le **delno izpolnjene**.

Da bi lahko Komisija nadgradila svojo oceno, bodo morali turški organi predložiti:

- informacije o posebnih ukrepih, dejansko sprejetih za izvajanje akcijskega načrta;

- informacije, ki bodo Komisiji omogočale razumeti naravo in velikost kriminalnih združb s sedežem v Turčiji, s poudarkom na tistih, ki delujejo na nacionalni ali nadnacionalni ravni, ter navedbami njihovih običajnih geografskih območij in ekonomskih področij dejavnosti ter pojasnilom pristopa, ki ga turški organi razvijajo za razbitje teh kriminalnih združb in boj proti njihovim dejavnostim.

➤ ***Podpisati in ratificirati Konvencijo Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi ter sprejeti in učinkovito izvajati zakonodajo, vključno z določbami, usklajenimi s standardi iz Konvencije in pravnega reda EU v zvezi s preprečevanjem trgovine z ljudmi, pregonom trgovcev z ljudmi ter zaščito in pomočjo za njihove žrtve.***

Kazenski zakonik Turčije ter zakon o tujcih in mednarodni zaščiti vključujeta določbe, ki omogočajo kazenski pregon trgovcev z ljudmi in pomoč žrtvam trgovine z ljudmi. Vendar izčrpen pravni okvir o trgovini z ljudmi še ni bil vzpostavljen, zadevna konvencija Sveta Evrope pa je bila podpisana, ne pa tudi ratificirana.

Glede na navedeno Komisija meni, da je ta zahteva **le delno izpolnjena**.

Komisija turškim organom priporoča, naj:

- ratificirajo Konvencijo Sveta Evrope o ukrepanju proti trgovini z ljudmi in
- sprejmejo zakon, v katerem bo izčrpno obravnavan boj proti trgovini z ljudmi, v skladu s standardi iz Konvencije in pravnega reda EU.

➤ ***Zagotoviti ustrezno infrastrukturo ter zadostne človeške vire in sredstva, ki bodo zagotavljali dostojen sprejem ter varstvo pravic in dostojanstva žrtev trgovine z ljudmi ter bodo pomagali pri njihovi socialni in poklicni reintegraciji.***

Komisija meni, da je to merilo **delno izpolnjeno** zaradi dela, ki ga je Turčija že opravila za zagotovitev podpore žrtvam trgovine z ljudmi.

Komisija turškim organom priporoča, naj:

- povečajo podporo, ki jo zagotavljajo, da bi lahko bili kos številu žrtev, ki jih rešijo, zlasti z odprtjem in vodenjem dodatnih zatočišč;
- razvijejo programe za podporo žrtvam pri reintegraciji v družbo na socialni in poklicni ravni ter
- zagotovijo ustrezno usposabljanje osebja, ki dela z žrtvami trgovine z ljudmi.

➤ ***Ratificirati Konvencijo Sveta Evrope o pranju, odkrivanju, zasegu in zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in o financiranju terorizma (CETS 198) ter prenesti njene določbe v domačo zakonodajo ter sprejeti in učinkovito izvajati zakonodajo, ki bo omogočala izpolnjevanje zahtev iz te konvencije, pa tudi priporočil projektne skupine za finančno ukrepanje (FATF) o vzpostavitvi sistema za zamrznitev sredstev in opredelitvi financiranja terorizma.***

Čeprav Turčija še ni ratificirala zadevne konvencije, je izdelala nacionalno zakonodajo in razvila upravne zmogljivosti za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma. Komisija

zato meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Komisija turškim organom priporoča, naj:

- ratificirajo in začnejo izvajati Konvencijo;
- popravijo in dopolnijo nacionalno zakonodajo za zagotovitev popolne usklajenosti z določbami Konvencije;
- vzpostavijo sistem za centralizirano zbiranje statističnih podatkov o zaplembi premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem, in
- v celoti izvajajo priporočila projektne skupine za finančno ukrepanje.

Turške organe se tudi spodbuja, naj razmislijo o ustanovitvi urada za odvzem premoženja za zaplembo in odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem.

➤ ***Ratificirati Konvencijo Sveta Evrope o kibernetški kriminaliteti ter sprejeti zakonodajo in izvesti ukrepe za uveljavitev te konvencije.***

Glede na to, da je Turčija nedavno ratificirala Konvencijo, ki pa je turški organi še niso začeli izvajati, in glede na obsežne zmogljivosti, ki so jih organi kazenskega pregona razvili za boj proti kibernetški kriminaliteti, Komisija meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Komisija turškim organom priporoča, naj začnejo izvajati Konvencijo, ter popravijo in dopolnijo nacionalno zakonodajo, da bi jo v celoti uskladili z določbami Konvencije, pri čemer naj se osredotočijo zlasti na člene 9, 16, 17 in 18 Konvencije.

➤ ***Nadaljevati izvajanje nacionalne strategije in akcijskih načrtov za boj proti drogami in zasvojenosti z njimi ter poglobiti sodelovanje z Evropskim centrom za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA).***

Zdi se, da so turški organi zelo dejavni v boju proti trgovini s prepovedanimi drogami. Poleg tega sodelujejo s centrom EMCDDA ter izvajajo strategijo in akcijski načrt.

Turško poročilo o drogah iz leta 2013, ki ga je objavilo turško ministrstvo za notranje zadeve, vsebuje precej obsežne informacije o trgovini s prepovedanimi drogami in zasvojenosti z drogami v Turčiji, pa tudi o politikah, ki so jih za boj proti tem pojavom razvili turški organi. Vendar turški organi niso zagotovili podrobnih informacij o posebnih ukrepih, sprejetih za izvajanje akcijskega načrta.

Turčija je sporazum o sodelovanju s centrom EMCDDA ratificirala 29. junija 2012, vendar turški organi niso nikoli deponirali uradne listine o ratifikaciji, zaradi česar sporazum v Turčiji ne more začeti veljati.

Glede na navedeno Komisija meni, da je to merilo **delno izpolnjeno, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Da bi lahko Komisija nadgradila oceno, bo morala prejeti podrobne informacije o ukrepih, ki so jih turški organi sprejeli za učinkovito izvajanje sedanjega akcijskega načrta za boj proti drogami in zasvojenosti z njimi.

Komisija turškim organom tudi priporoča, naj še naprej izboljšujejo (že visoko) kakovost svojega letnega poročanja in omogočijo začetek veljavnosti sporazuma o sodelovanju s centrom EMCCDA z deponiranjem uradne listine o ratifikaciji.

➤ *Nadaljevati izvajanje nacionalne strategije in akcijskega načrta za boj proti korupciji in priporočil skupine GRECO (I., II. in III. krog ocenjevanj).*

Komisija meni, da je to merilo le **delno izpolnjeno**, ker so bila glede na omejene informacije, prejete od turških organov, ustrezno upoštevana le nekatera od priporočil skupine GRECO in izvedeni le nekateri ukrepi, določeni v akcijskem načrtu za boj proti korupciji.

Komisija turškim organom priporoča, naj:

- upoštevajo vsa priporočila skupine GRECO;
- dokončajo izvajanje akcijskega načrta za boj proti korupciji;
- predložijo podrobne informacije o ukrepih, sprejetih za izvajanje teh dveh priporočil.

Ker bosta sedanja strategija in akcijski načrt za boj proti korupciji potekla leta 2014, Komisija turškim organom tudi priporoča, naj sprejmejo in začnejo izvajati novo strategijo in nov akcijski načrt.

Ta dokumenta bi morala temeljiti na poglobljeni analizi preprečevanja korupcije in boja proti njej ter vključevati:

- stroge roke za izvajanje načrtovanih ukrepov;
- dodelitve proračunskih sredstev;
- institucije in osebe, odgovorne za izvajanje ukrepov, in
- kazalnike uspeha.

V postopek priprave in spremljanja teh dokumentov bi morala biti vključena civilna družba, medtem ko bi moral biti za splošno spremljanje izvajanja akcijskega načrta in poročanje o njem odgovoren organ javnega sektorja ali delovna skupina, pooblaščen za delovanje s potrebno stopnjo neodvisnosti.

4.2.2 Pravosodno sodelovanje

➤ *Izvajati mednarodne konvencije o pravosodnem sodelovanju v kazenskih zadevah, zlasti konvencije Sveta Evrope o izročitvi (št. 24 iz leta 1957, vključno z dodatnimi protokoli iz let 1975, 2010 in 2012, ki se še ne izvajajo), o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah (št. 30 iz leta 1959, vključno z dodatnim protokolom iz leta 2001, ki se še ne izvaja) in o transferju obsojenih oseb (št. 112 iz leta 1983, vključno z dodatnim protokolom iz leta 1997, ki se še ne izvaja), ter ravnati v skladu z njimi.*

Turčija je že pogodbenica številnih konvencij in protokolov, navedenih v tem merilu, in jih izvaja, podpisati pa namerava tudi druge. Komisija meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena**, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek.

Komisija turškim organom priporoča, naj podpišejo, ratificirajo in začnejo izvajati tri protokole h Konvenciji o izročitvi, protokol h Konvenciji o medsebojni pravni pomoči v kazenskih zadevah in protokol h Konvenciji o transferju obsojenih oseb, h katerim Turčija še ni pristopila kot pogodbenica.

➤ ***Sprejeti ukrepe za izboljšanje učinkovitosti pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah med sodniki in tožilci ter državami članicami EU in državami v regiji.***

Turški organi in strokovnjaki so bili zaposleni s pripravo enotnega izčrpnega pravnega akta, v katerem so jasno in preprosto predstavljeni postopki, ki jih morajo turški organi upoštevati pri prošnjah za mednarodno pravno sodelovanje v kazenskih zadevah ter čim bolj učinkovitem in uspešnem zagotavljanju takega sodelovanja. Vendar tak akt do zdaj še ni bil sprejet.

Glede na navedeno Komisija meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek.**

Komisija za napredek pri izpolnjevanju tega merila Turčijo spodbuja, naj razmisli o sprejetju takega izčrpnega pravnega akta.

Poleg tega Komisija Turčiji priporoča, naj še naprej uvaja ustrezne upravne, tehnične in pravne ukrepe, vključno z usposabljanjem, da bi se lahko turški organi hitreje odzvali na prošnje za pravno pomoč v kazenskih zadevah.

➤ ***Razviti delovne odnose z Eurojustom.***

Turški organi dobro izkoristijo vsako priložnost za razvijanje odnosov, ki jim jo ponudi Eurojust. Vendar je zmožnost Turčije za razvoj celovitega sodelovanja z Eurojustom strukturno omejena zaradi neobstoja nacionalne zakonodaje o varstvu podatkov, ki bi bila v skladu s pravnim redom EU. Eurojust si zato s turškimi organi ne more izmenjevati osebnih in zaupnih informacij, ki so pomembne za določene sodne zadeve.

Glede na navedeno Komisija meni, da je ta zahteva le **delno izpolnjena.**

Komisija turškim organom priporoča, naj sprejmejo in začnejo izvajati nacionalno zakonodajo o varstvu podatkov, ki bo v skladu s pravnim redom EU.

Komisija jim tudi priporoča, naj medtem predložijo informacije o ukrepih, ki jih nameravajo izvesti za izboljšanje svojih delovnih odnosov z Eurojustom.

➤ ***Nadaljevati izvajanje Haaške konvencije iz leta 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok ter pristopiti k Haaški konvenciji iz leta 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju, uveljavljanju in sodelovanju glede starševske odgovornosti in ukrepov za varstvo otrok ter k Haaški konvenciji iz leta 2007 o mednarodni izterjavi preživnine otrok in drugih oblik družinskih preživnin.***

Turčija izvaja Haaško konvencijo iz leta 1980, čeprav se pri postopkih pogosto pojavljajo zamude. Ni pa pogodbenica konvencij iz leta 1996 in leta 2007, čeprav je pogodbenica drugih konvencij, ki obravnavajo podobne zadeve, vendar na drugačen način. Komisija zato meni, da je ta zahteva le **delno izpolnjena.**

Komisija turškim organom priporoča, naj:

- pristopijo k haaškima konvencijama iz leta 1996 in leta 2007;
- sprejmejo učinkovite ukrepe za zagotovitev sprejemljivega zmanjšanja zamud pri postopkih na podlagi Haaške konvencije iz leta 1980.

V zvezi s to zadnjo točko se turške organe spodbuja, naj zlasti razmislijo o reformi postopka, po katerem se trenutno izvaja Haaška konvencija, da bi zagotovili hitrejši začetek in krajše trajanje sodnih postopkov (zlasti za pritožbe) ter da bi bila za te postopke pristojna specializirana sodišča.

Turški organi so tudi pozvani, naj ustrezno razmislijo o imenovanju sodnika kot kontaktne točke v mednarodni haaški mreži sodnikov, da se olajša sodelovanje pri zadevah, na katere se nanašajo haaške konvencije.

➤ ***Zagotoviti učinkovito pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah z vsemi državami članicami EU, vključno na področju izročitev, med drugim s spodbujanjem neposrednih stikov med osrednjimi organi.***

Zmožnost Turčije za zagotovitev celovitega sodelovanja z državami članicami EU na področju izročitev ovirajo predvsem nekatere strukturne omejitve in zlasti njena ustavna odločitve, da ne dovoli izročitve svojih državljanov. Podobno državljani EU ne morejo biti izročeni Turčiji. Vendar so turški organi kljub tem omejitvam ter ob upoštevanju načela vzajemnosti in veljavnih mednarodnih konvencij načeloma pripravljeni sodelovati z državami članicami EU pri izročitvah tujih državljanov. Turški pravni red vsebuje tudi določbe, na podlagi katerih lahko Turčija začne nacionalni pregon ali izvrši tuje kazni zoper turške državljane, ki so po storitvi kaznivega dejanja v tujini pobegnili na turško ozemlje.

Druga omejitev zmožnosti Turčije za sodelovanje z državami članicami EU v kazenskih zadevah je zaznana zadržanost turških organov pri ugoditvi prošnjam za pravosodno sodelovanje, ki jih predložijo nekatere države članice EU, katerih pravosodni organi so v preteklosti zavrnilo prošnje za pravosodno sodelovanje, ki jih je predložila Turčija. Turški organi temu pristopu sledijo celo v primerih, v katerih je država članica prošnjo zavrnila iz tehničnih razlogov, zlasti zaradi obstoječe razlike v zakonodaji in varovalih med državo članico EU in Turčijo v zvezi z določenim kaznivim dejanjem, ki je bilo predmet prošnje. Kljub tej pomembni omejitvi turški organi učinkovito sodelujejo v kazenskih zadevah z večino držav članic EU, čeprav se lahko obseg in uspešnost takega sodelovanja zelo razlikujeta.

Glede na navedeno Komisija meni, da je to merilo **delno izpolnjeno**.

Komisija turškim organom priporoča, naj:

- izkažejo pripravljenost za sodelovanje z organi v državah članicah, ki se nanje obrnejo v zvezi s pravosodnim sodelovanjem v kazenskih zadevah, pri čemer naj vzpostavijo dobro raven vzajemne izmenjave informacij o zadevni veljavni zakonodaji in postopkih ter se vzdržijo stroge uporabe načela vzajemnosti;
- nadaljujejo reformo turškega sistema kazenskega pravosodja in kazenske zakonodaje za zagotovitev njunega nadaljnjega usklajevanja s standardi EU in evropskimi standardi, hkrati pa ohranijo neodvisnost sodstva in okrepijo procesna jamstva;
- organom v državah članicah pomagajo pri določanju in uporabi postopkov na podlagi turške zakonodaje, ki bi omogočili pregon kaznivih dejanj, ki so jih na ozemlju EU storili turški državljani, ki so nato pobegnili v Turčijo;

- zagotovijo pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah vsem državam članicam EU brez diskriminacije, vključno z organi v Republiki Ciper.

4.2.3 Sodelovanje na področju kazenskega pregona

- ***Sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev učinkovitega in uspešnega sodelovanja na področju kazenskega pregona med pristojnimi nacionalnimi službami – zlasti med mejno policijo, policijo, carinskimi uradniki na podlagi celovitega sodelovanja med službami na obveščevalnem področju in pri izmenjavi informacij – ter sodelovanja s pravosodnimi organi.***

Turški organi kazenskega pregona niso navajeni deliti svojih virov in delovnih orodij ter dostopa do svojih ustreznih podatkovnih zbirk in obveščevalnih podatkov. Vendar so vzpostavili mehanizme za usklajevanje in izmenjavo informacij, s sodelstvom si prek sistema podatkovnih zbirk UYAP delijo dostop do vseh zadevnih sodnih postopkov, policija in carinske službe pa so izboljšale svoje sodelovanje na podlagi protokola, ki omogoča izmenjavo podatkov. Komisija zato meni, da je to merilo **skoraj izpolnjeno**.

Komisija turškim organom priporoča, naj še naprej razvijajo sodelovanje med organi kazenskega pregona in drugimi ustreznimi organi javnega sektorja ter zlasti izboljšajo svoje zmogljivosti za izdelavo skupnih ocen groženj, izvajanje skupnih operacij ter večje izkoriščanje svojih spretnosti in spretnosti drugih pri uvedbi in izvajanju preiskav.

- ***Okrepiti regionalno sodelovanje med službami kazenskega pregona ter izvajati dvo- in večstranske sporazume o operativnem sodelovanju, med drugim s pravočasno izmenjavo ustreznih informacij s pristojnimi organi kazenskega pregona držav članic EU.***

Glede na sodelovanje Turčije v različnih mednarodnih organizacijah za policijske zadeve, zlasti Interpolu, in dejstvo, da je Turčija sklenila varnostne sporazume z večino držav članic EU, Komisija to zahtevo šteje za **skoraj izpolnjeno**.

Komisija turškim organom priporoča, naj organom v vseh državah članicah EU, vključno z Republiko Ciper, zagotovijo policijsko sodelovanje, vključno v zvezi z zadevami v pristojnosti Interpola.

- ***Izboljšati operativno in posebno preiskovalno kakovost in zmogljivosti služb kazenskega pregona, da se bodo učinkoviteje spopadale s hudim čezmejnimi kriminalom, vključno z goljufijami v zvezi z identiteto in potnimi listinami.***

Zdi se, da imajo turški organi kazenskega pregona na področju, navedenem v tem merilu, dobre zmogljivosti. Komisija meni, da je to merilo **izpolnjeno**.

- ***Učinkovito sodelovati z uradom OLAF in Europolom pri zaščiti evra pred ponarejanjem.***

Turški organi učinkovito in redno sodelujejo z ustreznimi institucijami EU in institucijami držav članic EU pri zaščiti evra pred ponarejanjem. Komisija meni, da je to merilo **izpolnjeno**.

- ***Okrepiti zmogljivosti turške službe za preiskovanje finančnih kaznivih dejanj (MASAK) in razviti sodelovanje z drugimi finančnimi obveščevalnimi enotami v državah članicah EU.***

MASAK je razmeroma mlada institucija, vendar Komisija glede na njen velik obseg dejavnosti in sodelovanje, ki ga je že razvila s finančnimi obveščevalnimi enotami v državah članicah EU, meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena, vendar z dobrimi možnostmi za nadaljnji napredek**.

Komisija turškim organom priporoča, naj sprejmejo nekatere dodatne ukrepe za nadaljnjo krepitev zmogljivosti službe MASAK in razvoj delovnih orodij, ki ji bodo omogočala izboljšanje kakovosti ter povečanje količine in obsega svojih preiskav. Ti ukrepi so zlasti naslednji:

- izboljšanje zmogljivosti službe MASAK za zbiranje, obdelavo in analizo podatkov o sumljivih poslih, da bi se izvajale učinkovitejše in uspešnejše preiskave;
- zbiranje in priprava statističnih podatkov o številu sumljivih poslov, ki so privedli do pregonov zaradi pranja denarja, in številu doseženih obsodb;
- izvedba notranjega pregleda virov z vidika ustreznosti sistemov, zaposlovanja in ravni virov v službi MASAK;
- izvedba nacionalne ocene tveganja, da se opredelijo metode pranja denarja v Turčiji, visoko tvegani finančni produkti in podjetja ter delo z reguliranimi sektorji za zmanjšanje teh groženj. Ta ocena tveganja bi se lahko uporabila za izdelavo novega turškega akcijskega načrta za boj proti pranju denarja;
- analiza vzpostavljenih nadzornih postopkov za boj proti pranju denarja in financiranju terorizma za zagotovitev skladnosti in usklajenosti s praksami držav članic EU;
- oblikovanje sistema za oceno usposobljenosti uradnikov za skladnost, ki delajo na področju boja proti pranju denarja in financiranju terorizma, ter
- izvajanje skupnega usposabljanja na področju boja proti pranju denarja in financiranju terorizma s turškimi organi kazenskega pregona.

- ***Še naprej izvajati strateški sporazum z Europolom.***

Komisija meni, da je ta zahteva **skoraj izpolnjena**.

Komisija turškim organom priporoča, naj nadaljujejo prizadevanja za razvoj vseh mogočih oblik sodelovanja na podlagi strateškega sporazuma.

- ***Skleniti ter v celoti in učinkovito izvajati sporazum o operativnem sodelovanju z Europolom.***

Ta zahteva **ni izpolnjena**.

Da bi bila Turčija korak bližje podpisu sporazuma o operativnem sodelovanju z Europolom, Komisija turškim organom priporoča, naj sprejmejo in začnejo izvajati nacionalno zakonodajo o varstvu podatkov, ki bo v skladu s pravnim redom EU.

4.2.4 Varstvo podatkov

- *Podpisati, ratificirati in izvajati ustrezne mednarodne konvencije, zlasti Konvencijo Sveta Evrope o varstvu posameznikov glede na avtomatsko obdelavo osebnih podatkov iz leta 1981 in dodatni protokol h Konvenciji št. 181.*

Komisija meni, da ta zahteva **ni izpolnjena**.

Komisija turškim organom priporoča, naj ratificirajo in izvajajo Konvencijo in dodatni protokol k tej konvenciji.

- *Sprejeti in izvajati zakonodajo o varstvu osebnih podatkov, skladno s standardi EU, zlasti kar zadeva neodvisnost organa, pristojnega za zagotavljanje varstva osebnih podatkov.*

Komisija meni, da ta zahteva **ni izpolnjena**.

Komisija turškim organom priporoča, naj sprejmejo in začnejo izvajati nacionalno zakonodajo o varstvu podatkov, ki bo v skladu s pravnim redom EU.

5. SKLOP 4: TEMELJNE PRAVICE

5.1 Splošna ocena

Kolikor je to pomembno za oceno napredka pri liberalizaciji vizumskega režima, je mogoče ugotoviti, da je Turčija dosegla dober napredek in izvedla pomembne korake na področjih, na katera se nanašajo merila iz tega sklopa. V več primerih že potekajo reforme in se uporabljajo novi pristopi. Komisija spodbuja Turčijo, naj jih nadaljuje.

5.2 Podrobne pripombe k merilom iz sklopa o temeljnih pravicah

5.2.1 Svoboda gibanja državljanov

- *Zagotoviti, da svoboda gibanja turških državljanov ne bo neupravičeno omejena, med drugim z diskriminacijskimi ukrepi na podlagi kakršnih koli razlogov, kot so spol, rasa, barva kože, etnično ali socialno poreklo, genetske značilnosti, jezik, vera ali prepričanje, politično ali drugo mnenje, pripadnost narodni manjšini, premoženje, rojstvo, invalidnost, starost ali spolna usmerjenost. Izvajati temeljite preiskave, povezane s tem, ko je to potrebno.*

Ker je svoboda gibanja v Turčiji obširno zagotovljena in se zdi, da v praksi ni večjih ovir za to svobodo, Komisija meni, da je ta zahteva **izpolnjena**.

5.2.2 Pogoji in postopki pri izdajanju osebnih dokumentov

- *Zagotoviti informacije o pogojih in okoliščinah za pridobitev turškega državljanstva.*

Turčija je zagotovila ustrezne informacije o pogojih za pridobitev turškega državljanstva. Komisija zato meni, da je Turčija **izpolnila** to zahtevo.

- *Zagotoviti informacije o pogojih za spremembo osebnih podatkov.*

Turčija je zagotovila ustrezne informacije o pogojih za spremembo osebnih podatkov. Komisija zato meni, da je Turčija **izpolnila** to zahtevo.

- *Zagotoviti popoln in učinkovit dostop do potnih listin in osebnih dokumentov za vse državljane, vključno z ženskami, otroki, invalidi, pripadniki manjšin, notranje razseljenimi osebami in drugimi ranljivimi skupinami.*

Turška zakonodaja določa dostop do potnih listin in osebnih dokumentov za vse državljane. Komisija zato meni, da je Turčija **izpolnila** to zahtevo.

- *Zagotoviti popoln in učinkovit dostop do osebnih dokumentov za begunce in osebe*

brez državljanstva, ki prebivajo v Turčiji.

Komisija meni, da je ta zahteva **skoraj izpolnjena**.

Komisija turškim organom priporoča, naj nadaljujejo delo za zagotovitev pravočasne registracije in dostopa do ustreznih osebnih dokumentov za vse prosilce za mednarodno zaščito in upravičence do nje, ki so v državi.

- *Zagotoviti dostopne informacije o zahtevah glede registracije tujcem, ki želijo prebivati v Turčiji, ter pravično in pregledno izvajanje ustrezne zakonodaje.*

Glede na določbe novega zakona o tujcih in mednarodni zaščiti Komisija meni, da je ta zahteva **izpolnjena**.

5.2.3 Državlanske pravice ter spoštovanje in varstvo manjšin

- *Oblikovati in izvajati politike, ki učinkovito obravnavajo socialno izključenost, marginalizacijo in diskriminacijo Romov pri dostopu do izobraževanja in zdravstvenih storitev, pa tudi njihove težave z dostopom do osebnih izkaznic, stanovanj, zaposlitve in udeležbe v javnem življenju.*

Komisija meni, da je ta zahteva le **delno izpolnjena**.

Turškim organom priporoča, naj:

- sprejmejo celovito strategijo in akcijski načrt za izboljšanje položaja Romov v Turčiji, pri čemer naj se oprejo na določbe Okvira EU za nacionalne strategije vključevanja Romov iz leta 2011 ter v izvajanje in spremljanje strategije vključijo romske organizacije civilne družbe;
  - zadevnemu vladnemu ministrstvu zagotovijo ustrezne vire za učinkovito usklajevanje izvajanja strategije in akcijskega načrta;
  - izboljšajo zbiranje kvalitativnih in kvantitativnih podatkov o vključevanju Romov in napredku, doseženem na podlagi izvajanja te celovite strategije in akcijskega načrta za Rome;
  - zagotovijo, da bodo v okviru načrtovanih stanovanjskih ukrepov za Rome te ukrepe spremljali integrirani programi socialnega vključevanja, in
  - sprejmejo zakonodajo o preprečevanju diskriminacije, pri čemer naj se oprejo na pravni red EU o enakem obravnavanju oseb ne glede na njihovo raso ali etnično poreklo.
- *Ratificirati dodatna protokola št. 4 in 7 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah (EKČP).*

Ker je Turčija podpisala protokola št. 4 in 7 h Konvenciji, vendar ju ni ratificirala, Komisija meni, da je ta zahteva **delno izpolnjena**.

Komisija turškim organom priporoča, naj ratificirajo in izvajajo ta protokola.

Turčija bi lahko tudi izvedla študijo, s katero bi preverila skladnost svoje nacionalne zakonodaje z določbami navedenih protokolov. Če bi študija razkrila precejšnja razhajanja, Komisija Turčiji priporoča, naj sprejme ustrezne ukrepe.

- ***Popraviti in dopolniti – v skladu z EKČP in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice (ESČP), pravnim redom EU in prakso držav članic EU – pravni okvir na področju organiziranega kriminala in terorizma ter njegovo razlago s strani sodišč ter varnostnih sil in organov kazenskega pregona, da se v praksi zagotovijo pravica do svobode in varnosti, pravica do poštenega sojenja in svoboda izražanja ter pravica do zbiranja in združevanja.***

Komisija meni, da je ta zahteva le **delno izpolnjena**.

Komisija turškim organom priporoča, naj:

- nadaljujejo izvajanje akcijskega načrta za preprečevanje kršitev EKČP ter zagotovijo potrebne človeške in finančne vire za zagotovitev njenega izvajanja in spremljanja;
- nadaljujejo svoje konstruktivno sodelovanje v zvezi s skupino zadev „Incal“ za zagotovitev, da bo lahko Odbor ministrov končno končal nadzor nad to skupino zadev;
- sprejmejo ukrepe za zagotovitev učinkovitega izvajanja pravic posameznikov za vložitev pravnega sredstva pri ustavnem sodišču ter okrepitev vloge varuha človekovih pravic in nacionalnih institucij za človekove pravice;
- nadaljujejo pregled in spremembe zakonodaje proti terorizmu, pri čemer naj se oprejo na standarde EU in sodelujejo s predstavniki organizacij civilne družbe;
- sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da uradniki organov kazenskega pregona, sodniki in tožilci skladno razlagajo veljavno zakonodajo, ob upoštevanju določb EKČP in sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice, vključno z ozaveščanjem, usposabljanjem ter ustanovitvijo neodvisnega in nepristranskega organa za preiskavo kaznivih dejanj policije.

6. SKLOP 5: PONOVI SPREJEM NEZAKONITIH MIGRANTOV

6.1 Splošna ocena

Na tem področju je potrebnega še veliko nadaljnjega dela. Nekatere pozitivne pobude, ki jih je Turčija že sprejela, si zaslužijo priznanje, zlasti ratifikacija sporazuma med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu ter ustanovitev nove upravne strukture, odgovorne za upravljanje postopka ponovnega sprejema.

Vendar je sporazum začel veljati šele 1. oktobra 2014, zato še ni bilo mogoče zbrati podatkov o njegovem izvajanju. Poleg tega se bo ključna določba sporazuma, ki se nanaša na ponovni sprejem migrantov, ki so državljani tretjih držav, začela uporabljati šele tri leta po navedenem datumu, zato do takrat ne bo mogoče celovito oceniti izvajanja tega sklopa zahtev. Drugo ključno zahtevo iz tega sklopa, ki se nanaša na popolno izvajanje obstoječih obveznosti v zvezi s ponovnim sprejemom v razmerju do posameznih držav članic EU, je že mogoče oceniti, vendar na žalost ni izpolnjena zadovoljivo.

6.2 Podrobne pripombe k merilom iz sklopa o ponovnem sprejemu

- *V celoti in učinkovito izvajati obveznosti v zvezi s ponovnim sprejemom v razmerju do držav članic.*

Komisija zaradi nizke stopnje ugoditev prošnjam za ponovni sprejem, ki jih vloži Grčija, s strani turških organov in dejstva, da so se leta 2013 enostransko odločili za prekinitev sodelovanja z Bolgarijo na področju ponovnega sprejema (ki je do takrat potekalo), meni, da ta zahteva **ni izpolnjena**.

Komisija Turčiji priporoča, naj izvaja vse svoje obveznosti v zvezi s ponovnim sprejemom v razmerju do držav članic in ohrani dobro raven sodelovanja na tem področju dela.

- *Ratificirati sporazum med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu, ki je bil parafiran 21. junija 2012.*

Ker je Turčija ratificirala sporazum o ponovnem sprejemu, je ta zahteva **izpolnjena**.

- *V celoti in učinkovito izvajati vse določbe sporazuma med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu, tako da bodo zagotovljeni zanesljivi podatki v zvezi s pravilnim delovanjem postopkov ponovnega sprejema v razmerju do vseh držav članic.*

Ker je sporazum o ponovnem sprejemu z EU začel veljati šele 1. oktobra 2014 in ker se bodo nekatere določbe sporazuma začele uporabljati šele tri leta po navedenem datumu, Komisija meni, da to merilo **ni izpolnjeno**.

- *Vzpostaviti in izvajati notranje postopke, ki bodo omogočali hitro in učinkovito identifikacijo ter vračanje turških državljanov, državljanov tretjih držav ali oseb brez državljanstva, ki ne izpolnjujejo ali ne izpolnjujejo več pogojev za vstop na ozemlje ene od držav članic, prisotnost ali prebivanje na njem, ter lažji tranzit oseb,*

ki se morajo vrniti v svojo namembno državo, in sicer v duhu sodelovanja.

Turčija ima notranje postopke za vračanje nezakonitih migrantov, ki se običajno izvajajo brez težav, kar zadeva turške državljane. Ni pa bilo na voljo dokazov o postopkih za zagotovitev, da se ponovni sprejem nezakonitih migrantov, zlasti tistih, ki so državljani tretjih držav, izvede v predpisanih rokih. Komisija zato meni, da je ta zahteva **le delno izpolnjena**.

Komisija turškemu organom priporoča, naj razvijejo notranje postopke, navedene v tej zahtevi, vključno s postopki za nemoteno izvajanje pospešenih postopkov na meji, in Komisijo obveščajo o napredku.

Turški organi bi morali končati zaposlovanje in usposabljanje osebja v generalnem direktoratu za upravljanje migracij, ki je zdaj pristojen za ponovni sprejem in operacije vračanja v zvezi z državljani tretjih držav. Organi bi morali tudi jasno določiti odgovornosti generalnega direktorata in način sodelovanja z ustreznim osebjem v organih kazenskega pregona in mejnih organih, pristojnih za nezakonite migrante.

- ***Okrepiti zmogljivost pristojnega organa za obravnavanje prošelj za ponovni sprejem v rokih, določenih v sporazumu o ponovnem sprejemu, in zmanjšati število nerešenih prošelj za ponovni sprejem, vključno s tistimi, ki se nanašajo na državljane tretjih držav.***

Izvajanje sporazuma o ponovnem sprejemu med EU in Turčijo se je začelo šele pred nedavnim. Poleg tega se bo sporazum tri leta po začetku veljavnosti izvajal le delno, ker se do takrat ne bodo uporabljale nekatere njegove določbe. Zaradi tega še ni mogoče oceniti, kako natančno se upoštevajo roki za obravnavanje prošelj za ponovni sprejem, določeni v sporazumu, zato Komisija meni, da ta zahteva **ni izpolnjena**.

- ***Zagotoviti, da se prošnje za ponovni sprejem obravnavajo v skladu z zahtevami o varstvu podatkov, ki veljajo v Turčiji in EU.***

Ker Turčija še ni sprejela zakonodaje o varstvu podatkov, ki bi bila v skladu s standardi EU, ta zahteva **ni izpolnjena**.

- ***Zbrati podrobne statistične podatke o ponovnem sprejemu ter jih pravočasno posredovati pristojnim organom držav članic in Evropski komisiji.***

Ker se izvajanje sporazuma o ponovnem sprejemu med EU in Turčijo še ni začelo, še ni mogoče ugotoviti, kako se statistični podatki o ponovnem sprejemu zbirajo in posredujejo, zato Komisija meni, da ta zahteva **ni izpolnjena**.

7. STATISTIČNI PODATKI

7.1 Splošna ocena

Statistični kazalniki iz načrta, izbrani za spremljanje sprememb v profilu tveganja Turčije, kažejo zmerno pozitiven trend z dvema izjemama. Ena se nanaša na sodelovanje na področju ponovnega sprejema, ki ostaja slabo. Druga pa na vse večje število oseb, ki prihajajo v EU iz Turčije in za katere se ugotovi, da uporabljajo ponarejene in lažne potne listine.

7.2 Podrobne pripombe o statističnih podatkih

➤ *Stopnja zavrnenih vlog za izdajo vizuma za prosilce iz Turčije.*

Stopnja zavrnenih vlog za izdajo vizuma v Turčiji se rahlo, vendar enakomerno znižuje.

- Leta 2010 je bilo zavrnenih 6,73 % vlog za izdajo vizuma tipa C (nekoliko nad povprečno stopnjo zavrnitve s strani veleposlaništev držav članic EU po svetu, ki je bila 5,79-odstotna).
- Leta 2011 je bilo zavrnenih 5,04 % vlog za izdajo vizuma tipa C (nekoliko pod povprečno stopnjo zavrnitve s strani veleposlaništev držav članic EU po svetu, ki je bila 5,5-odstotna).
- Leta 2012 je bilo zavrnenih 4,51 % vlog za izdajo vizuma tipa C (nekoliko pod povprečno stopnjo zavrnitve s strani veleposlaništev držav članic EU po svetu, ki je bila 4,77-odstotna).
- Leta 2013 je bilo vloženih 780 846 vlog za izdajo vizuma tipa C, 36 901 pa jih je bilo zavrnenih; to ustreza 4,7-odstotni stopnji zavrnitve (nekoliko pod povprečno stopnjo zavrnitve s strani veleposlaništev držav članic EU po svetu, ki je bila 4,8-odstotna).

Medtem ko se je stopnja zavrnenih vlog za izdajo vizuma znižala, pa se je število vlog za izdajo schengenskega vizuma, vloženih v Turčiji, še naprej povečevalo (za 61 % med letoma 2009 in 2013) in je leta 2013 doseglo 780 846 vlog za izdajo vizuma tipa C.

➤ *Stopnja zavrnitev vstopa v skupno schengensko območje za turške državljane.*

Število turških državljanov, ki jim ni bil dovoljen vstop v schengensko območje, se je zmanjšalo s 1 889 leta 2011 na 1 763 leta 2012 in 1 715 leta 2013.

➤ *Število turških državljanov, za katere je bilo ugotovljeno, da so nezakonito vstopili na ozemlje držav članic ali da nezakonito prebivajo na njem.*

Število turških državljanov, za katere je bilo ugotovljeno, da so nezakonito vstopili na ozemlje države članice EU, se je zmanjšalo s 700 leta 2011 na 416 leta 2012 in 317 leta 2013.

Število turških državljanov, za katere je bilo ugotovljeno, da nezakonito prebivajo na ozemlju države članice EU, se je zmanjšalo s 7 803 leta 2011 na 7 220 leta 2012 in 6 744 leta 2013.

V obeh zgornjih primerih je mogoče opaziti pozitiven trend.

➤ ***Skupno število prošenj za azil turških državljanov v državah članicah EU.***

Število prošenj za azil turških državljanov se od leta 2008 zmanjšuje. Število prošenj se je zmanjšalo s 7 115 leta 2008 na 7 030 leta 2009, 6 360 leta 2010, 6 505 leta 2011, 6 210 leta 2012 in 5 625 leta 2013. Čeprav je število za stabilno in demokratično državo, kot je Turčija, razmeroma veliko, je trend za to zahtevo pozitiven.

Vendar se je povečal delež pozitivnih odločb o azilu, in sicer z 11 % leta 2008 na 19,3 % leta 2013, kar pomeni, da se povečuje število turških državljanov, za katere se priznava, da potrebujejo mednarodno zaščito.

➤ ***Število prošenj za ponovni sprejem, vključno s prošnjami državljanov tretjih držav, ki so jih Turčiji predložile države članice in jih je ta zavrnila.***

Število nezakonitih migrantov, ki so jih države članice EU vrnile v Turčijo v letih 2011, 2012 in 2013, je bilo 2 643, 2 161 oziroma 1 777, med njimi pa je bilo 1 866, 1 666 oziroma 1 445 turških državljanov.

Število nezakonitih migrantov (ki večinoma niso bili turški državljani), za katere so grški organi vložili prošnje za ponovni sprejem v letih 2011, 2012 in 2013, je bilo 18 758, 20 464 oziroma 3 413. Število prošenj, ki so jih turški organi zavrnil ali na katere niso odgovorili pozitivno, je bilo razmeroma visoko, tj. 17 206 (91 %) leta 2011, 19 641 (96 %) leta 2012 in 3 079 (90 %) leta 2013.

➤ ***Število državljanov tretjih držav, ki so prispeli neposredno z ozemlja Turčije in za katere je bilo ugotovljeno, da so poskušali nezakonito prečkati zunanje meje EU ali da nezakonito prebivajo v EU.***

Število državljanov tretjih držav, ki so v EU prispeli neposredno s turškega ozemlja, je bilo 56 201 leta 2011, 36 307 leta 2012 in 24 262 leta 2013. Te številke so razmeroma visoke, vendar se zmanjšujejo.

➤ ***Število državljanov tretjih držav, ki so prispeli v EU ali ki so poskušali prečkati zunanje meje EU in so prišli neposredno z ozemlja Turčije ter za katere je bilo ugotovljeno, da imajo nezakonite potne listine.***

Število oseb (vključno s turškimi državljani in državljani tretjih držav), ki so prispeli neposredno s turškega ozemlja in za katere je bilo na katerem koli mejnem prehodu z EU ugotovljeno, da imajo nezakonite potne listine, je bilo 629 leta 2011, 927 leta 2012 in 1 693 leta 2013. Število se povečuje. Največ teh oseb (84 % vseh oseb leta 2013) je iz Turčije prispelo z letalom.

➤ ***Število operacij, ki so jih proti kriminalnim združbam, ki se ukvarjajo s trgovino z ljudmi in tihotapljenjem migrantov, izvedli turški organi kazenskega pregona, ter število prijetih trgovcev z ljudmi in tihotapcev.***

Ni bilo mogoče dobiti jasnih statističnih podatkov o skupnih rezultatih, ki so jih na teh področjih dosegli turški organi kot celota, ampak so bili na voljo samo ločeni statistični

podatki o rezultatih, ki so jih dosegli nekateri od organov kazenskega pregona. V poročilu o boju proti tihotapljenju in organiziranemu kriminalu iz leta 2013, ki ga je objavila turška policija, je navedenih 312 operacij, izvedenih leta 2012, in 335 operacij, izvedenih leta 2013, v zvezi s tihotapljenjem migrantov ter 24 operacij leta 2012 in 17 operacij leta 2013 v zvezi z bojem proti trgovini z ljudmi. Te operacije so privedle do pregona 1 036 tihotapcev migrantov leta 2012 in 918 leta 2013 ter 140 trgovcev z ljudmi leta 2012 in 89 leta 2013.

8. SKLEPNE UGOTOVITVE

Dialog med EU in Turčijo v zvezi z liberalizacijo vizumskega režima se je dejansko začel, ko je Komisija 16. decembra 2013 predložila „Načrt približevanja brezvizumskemu režimu s Turčijo“.

To prvo poročilo o izvajanju načrta, ki je rezultat prvega leta razprav, kaže, da je Turčija že zelo uspešna pri izvajanju več meril iz načrta in je zmožna nadalje napredovati pri izpolnjevanju vseh meril, če bodo turški organi razvili svoje sodelovanje z EU in vsemi njenimi državami članicami na zadevnih področjih ter uvedli in izvedli več bistvenih zakonodajnih in upravnih reform. Vendar pravni in upravni položaj ter razvoj dogodkov v Turčiji ter njeno skupno sodelovanje z EU še niso dosegli stopnje, da bi lahko Komisija Svetu in Evropskemu parlamentu predlagala, naj se odpravi zahteva za schengenski vizum za turške državljane.

V tem poročilu so podrobno navedena področja, na katerih so potrebne reforme in sodelovanje. Na spodnjem seznamu so povzete najpomembnejše točke.

- Kar zadeva varnost dokumentov, bo morala Turčija začeti izdajati nove potne liste, ki bodo vključevali biometrične podatke, v skladu s pravnim redom EU ter razviti učinkovito izmenjavo informacij in sodelovanje z državami članicami EU pri odkrivanju ponarejenih in lažnih potnih listin.
- Kar zadeva upravljanje migracij, bo morala Turčija zagotoviti učinkovito in celovito izvajanje novega zakona o tujcih in mednarodni zaščiti, vključno s sprejetjem ustrezne sekundarne zakonodaje, ter dokončati vzpostavitev generalnega direktorata za upravljanje migracij.
- V Turčiji bo treba sprejeti ukrepe za napredek pri vzpostavitvi sodobnega, učinkovitega in integriranega sistema upravljanja meja ter zagotovitev okrepitve vizumskega sistema in razvoja bolj poglobljenega mejnega sodelovanja z državami članicami EU.
- Sporazum med EU in Turčijo o ponovnem sprejemu je začel veljati 1. oktobra 2014. EU zdaj pričakuje njegovo celovito in učinkovito izvajanje v razmerju do vseh držav članic. Medtem bi bilo treba bolj upoštevati dvostranske obveznosti v zvezi s ponovnim sprejemom, ki že veljajo med Turčijo in državami članicami EU.
- Kar zadeva javni red in varnost, morajo turški organi podpisati, ratificirati in začeti izvajati več mednarodnih konvencij, jih izvajati na podlagi sodelovalnega pristopa, sprejeti nacionalno zakonodajo, ki bo v skladu z evropskimi in mednarodnimi standardi, ter nadaljevati reformo turškega pravosodnega sistema za zagotovitev njegove neodvisnosti in učinkovitosti. To bo turškim organom kazenskega pregona pomagalo v boju proti organiziranemu kriminalu ter pri razvoju policijskega in pravosodnega sodelovanja s kolegi v državah članicah EU.
- Napredek pri varstvu podatkov bo med drugim omogočil izboljšanje odnosov z Europolom in Eurojustom.
- Na področju temeljnih pravic bi morala Turčija nadaljevati pregled zakonodaje proti terorizmu ter si prizadevati za zagotovitev izvajanja te zakonodaje v skladu z določbami EKČP in sodno prakso Evropskega sodišča za človekove pravice.

- Turčija bo tudi morala sprejeti in izvajati celovito strategijo in akcijski načrt za izboljšanje položaja oseb romskega porekla, ki živijo v Turčiji, ter sprejeti zakonodajo za preprečevanje diskriminacije in olajšanje socialnega vključevanja.

Komisija je prepričana, da si bodo turški organi po svojih najboljših močeh prizadevali pripraviti in izvesti te reforme ter vzpostaviti sodelovanje, in jih poziva, naj jo obveščajo o kakršnem koli razvoju, pomembnem za izpolnjevanje zahtev iz meril.

Komisija ostaja pri svoji zavezi, da bo za podporo Turčiji pri teh prizadevanjih uporabila vse razpoložljive finančne in tehnične vire EU, zlasti tiste, ki so na voljo v okviru instrumenta za predpristopno pomoč.

Tako ravnanje Komisije izhaja iz želje po partnerstvu in delitvi bremena, pa tudi iz njenega zavedanja dejstva, da večina ukrepov, ki podpirajo napredek Turčije v smeri liberalizacije vizumskega režima, kot je določen v načrtu in priporočen v tem poročilu, ob pravilnem izvajanju spodbuja nadaljnje usklajevanje zakonodaje Turčije, njenih upravnih zmogljivosti in praks s standardi EU.

Komisija bo še naprej spremljala napredek Turčije pri izvajanju meril iz „Načrta približevanja brezvizumskemu režimu s Turčijo“ in posebnih priporočil iz tega poročila. Drugo poročilo bo predložila v naslednjih dvanajstih mesecih.